

SZÍNHÁZ

A MAGYAR SZÍNHÁZI TÁRSASÁG FOLYÓIRATA

DRÁMAMELLÉKLET 2008. SZEPTEMBER

Szálinger Balázs KALEVALA

SZEREPLŐK

VEJNEMÖJNEN	KÉS
ILMARINEN	NAP
LOUHI	SZAMPÓ
LOUHI FÉRJE	Istenek:
LOUHI SZOLGÁJA	ZEUSZ
LOUHI LÁNYA	ÁMON
SZAUNA	ÍZISZ
LEMMINKEJNEN	ISTÁR
KULLERVÓ	BACCHUS
FAVÁGÓK	THOR
CSAPOS	UKKÓ
FIŰK	SZOLGA
SÖR	
FEJSZE	

SZAUNA NYITÓMONOLÓGJA

Mézédes, puha gőzzel él az ember
Nagy csörték szünetében, és a hosszú
Havú Karjala életunt világát
Itt izzadja ki, hogy továbbmehessen
Gyűjtogatni.

Ezer tavon beállott
Ezer jégtükör és tarolt fehérség.
Rókák és szomorú szemű hiúzok
Élnek itt nyomorultul – ím: a Semmi.
Mintha isteni fegyverek közismert
Gyakorlótere lenne: itt varázsolt
Gyerekként Zeusz, itt dobált Thor isten
Műanyag kalapácsot, itt tanult meg
A Természet erőt mutatni – végül
Behíztak a rombolás övébe,
S Délre mentek, ahol nemes borokkal
Koccintottak az elhagyott vidékre.

Amit hagytak... ez itt. Halott, lehasznált,
Széttúrt óvodaudvar. Egy szemétdomb,
Ahol úrnak a legkisebb, a szeplős
Kis Ukkó maradt, aki nem talált egy
Déli fajt se magának: egy mezőnyi
Marhacsorda sem állt elé imádni.

Teremtményei jószerént ütöttek,
Mint az alma a déli fák alatt. Csak
Arra jók, hogy unalmasan ne teljen

Az idő. Verekednek és... időznek.
Ukkó szórakozik.

Hogy el ne haljon
Végtagjuk, remegő kezekkel engem
Alkotott meg, a nagyszerű Szaunát. Mint
Délien az udvari véce, úgy magaslik
Minden északi ház fagyos tövében
A kis fülke, a csend meleg világa.

Meglódítom a vér nemes folyását.
Erősítem a kard szoros fogását.
Belém párlik a harc, a harc alatti
Gyűlölet. Falaim vizes penésze
Belebőrzik a titkaikba. Látom,
Mit gondolnak, erőt miből szereznek,
S kimutatja a falra száradó só
Azt is, hogy kinek vagyonára,
Altestére, fejére törnek éppen.

Ez a mostani? Hős. Komor, kopottas.
Vejnemöjnen a név, sokat nem ígér,
De azt tartja. Öreg, hisz egy öreg nép
Fia, és türelemre int a sajtó:
Idő kell, hogy a régi, jó erőnlét
Visszaszálljon a megtapadt inakba.

Ez a váz, ami itt kiált szakértő
Kőműves kezekért, az államunk. Világos,
Rajzú, nagyszerű épület fog itt majd
Állni, hogyha a hősi nép falazni

Kezd, tetőt remekel, kigyúl a lángja
A kályhának, az égre füst tolódik.

Ehhez tartson az elkövetkezőkben
Minden nagy mese, semmi kósza öncél
Ne térítsen az út csapái mellé.
Ukkó mennyezetet tapaszt az égere,
Ő a legnehezebbet állta, és mi,
Emberek, csak a többivel vesződünk.

Szélfogót, hamar! És azon belül el-
Kezdődhet nemesebb játéka a szélnek.

VEJNEMÖJNEN

Végre egy autentikus melegség.
Hasznos kis budi ez, talán aludni
Is lehetne a nagyszerű homályban.
Úgy köpött ki, ahogy derék anyám, a
Tenger istene, Ilmatár: *kizúgtam*,
És most sincs melegeb. Anyám, hideg van.

Ezer évig időztem egynemű öledben,
Úgy álmodtam: erős, kanos faj, egy nagy
Múltú nép iszamos szülőteként, a
Nagy karéjú medence tárt ölén, és
Dühített ez a halszagú rokonság,
De már vége. Csak álom. Úgy vetül még
Szemhéjamra, ahogy szokott ilyenkor,
Ébredéskor, ebéd körül kihúny majd.

Erős szagok, s erősebb
Hősök. *Azoknak* ott eposz se termett,
Bárhogy túrta a földet, és akármit
Vetett abba akárki. Úgy tanultam
Ott, hogy csak szavaink gyökében,
Legundokabb szavaink halott gyökében
Van elrejtve az agymenés rokonság,
Itt most mégis ezer s ezer hasonló
Dolog üldöz:

itt ez a ház. Ki tudja,
Hogy építik-e vagy lebontják.

FAVÁGÓK I.

FAVÁGÓ 1 Hallottátok? A jó öreg...
FAVÁGÓ 3 – Mit csinált?
FAVÁGÓ 2 Megint valami nő, mi?
FAVÁGÓ 4 Neki aztán sose jön
Össze.
FAVÁGÓ 5 – Az egész falu neki szorít.
Vejnemőjnen, a farkasölő, az azbesztcsontó...
FAVÁGÓ 6 (nő!) Csak az az egy kis csontja hibádzik,
Senki se tudja, milyen kaliber.
FAVÁGÓ 1 – Szóval...
FAVÁGÓ többi – Szóval?
FAVÁGÓ 1 – Szóval elment
Az Ajnóhoz.
FAVÁGÓ 3 Az Ajnó?
FAVÁGÓ 6 Ja, az alattam járt kettővel.
Mit akart tőle?
FAVÁGÓ 7 (nő) Az olyan furcsa lány, nem?
FAVÁGÓ 8 (nő) A bizsus Ajnó.
FAVÁGÓ 2 A szaunavigácsos?
FAVÁGÓ 2 De az városi, nem?
FAVÁGÓ 6 Dehogysis.
FAVÁGÓ 2 Akkor meg mit mászkál
Folyton a hegyben? Szagolgatja a leveleket,
Kosárkába somot gyűjt.
FAVÁGÓ 8 Tiszta faluturizmus.
FAVÁGÓ 1 – Mondjam, ne mondjam?
Na, elment az öreg, kicsipte magát,
Mintha vidámparkba menne. Képzéljétek.

(Mutatja)

Bajuszát le, szakállát szét.

Új csizma, új ing, új pír az arcon.

Pedig smink nélkül is épp elég nagy bohóc.

Ja-ja, fogd be. Pirostra festette a kast a szánon,

Meg se száradt reggelig, jól összekente magát.

És elment... lánykérőbe!

FAVÁGÓ 3

FAVÁGÓ 1

Pukkadó röhögés

FAVÁGÓ 6

– Az Ajnó meg ő? (Csönd)

Na, ez is megcsinálta a partit,

Nemrég még a csizmámat pucolta fogkefével,

Most meg lenyúlja a faluban az egyetlen...

FAVÁGÓ 8

– Eposzhóst, na tessék. A rohadt életbe.

Vejnemőjnen...

Eszembe se jutott így. Mint férfi. Ő olyan...

olyan

Több mint férfi, nem?

Az. Öregember.

FAVÁGÓ 7

FAVÁGÓ 8

És? Nem mindenkinek lehet a tenger az

anyósa.

Mit mondjak, hüvös lenne a családi légkör.

Hülye vagy.

FAVÁGÓ 7

FAVÁGÓ 8

FAVÁGÓ 1

FAVÁGÓ 6

Mondjam, ne mondjam?

Gondolom, megcsinálta a partit, apu-anyu

örült,

Mi meg mehetünk lagziba szívni a fogunkat.

– Fenét. Apu-anyu örült, ez rendben.

FAVÁGÓ 1

Jaj, kislányom,

Így kislányom, úgy kislányom, te emeled föl

a családot... (Félbeszakítva)

És ő?

FAVÁGÓ 6

FAVÁGÓ 1

FAVÁGÓ 7

– Sirt.

– Sírnek én is, ha kapuzárás pánikra

Írnának fel mint kísérleti gyógyszert.

Fogd már be. És?

FAVÁGÓ 6

FAVÁGÓ 1

– És elment a tengerpartra.

Leoldozta a bizsuit, erényövét...

FAVÁGÓ FIÚK (összekacsintanak)

Mégiscsak tud valamit az öreg...

És zsupsz!

FAVÁGÓ 1

FAVÁGÓ 6

FAVÁGÓ 1

– Zsupsz?

Zsupsz, be a vízbe!

Kis csönd

FAVÁGÓ 3

És az öreg? Utánaugrott?

FAVÁGÓ 1

– Vejnemőjnen? Röhögni fogsz, addigra rég

otthon volt,

– És mindenféle versekkel készült, takarított,

bevásárolt. (Félbeszakítva)

FAVÁGÓ 7

FAVÁGÓ 1

FAVÁGÓ 2

És Ajnó?

Szerinted?

Simán megáll az ember szíve ilyenkor.

Görcsöt kap a tüdő izma, aztán annyi.

FAVÁGÓ 7

Maradj már. Szóval.

FAVÁGÓ 1

Talált, süllyedt. Kész, vége van.

Dermedt csönd

FAVÁGÓ 6

Ez milyen egy hülye picca.

FAVÁGÓ 8

És az öreg?

FAVÁGÓ 1 (gúnyyal)

Gondolhatod, egy újabb érv, hogy szomor-

kodjon,

Lement sírni a habokhoz, erre megjelenik...

Ajnó!

FAVÁGÓ 6

Na, gondoltam. Kicsi nexusba kerül a famíliával,

És máris jönnek ezek a varázslások.

FAVÁGÓ 1

– Megjelenik Ajnó mint hal, kicsit siránkoz-

nak együtt...

FAVÁGÓ 4

Az a rengeteg ki nem lőtt patron!

FAVÁGÓ 1 Kicsit siránkoznak együtt, aztán Ajnó
Azt tanácsolja, menjen Északra feleségért,
Ha ez a kör már így alakult.
FAVÁGÓ 7 Északra? Mért?
FAVÁGÓ 1 Louhi asszony udvarában
Louhi asszony szoknyájánál
Két szép szűz lány pörget orsót.
MINDANNYIAN (*rémülten, mintha az ördög nevét mondták volna*)
Louhi? Észak úrnőjének lányai?
FAVÁGÓ 1 L. O. U. H. I., úgy bizony.
Ezt tanácsolta Ajnó.
FAVÁGÓ 6 Ez még halálában is keveri a szart.
FAVÁGÓ 2 És az öreg? Berezelt, mi?
FAVÁGÓ 1 Fenét. Fickósabb lett, mint valaha.
Megkereste Ilmarinent, a kovácsot, öreg öccsét,
S talpig vasban el is indult.
MINDANNYIAN De hát ebből... háború lesz.
FAVÁGÓ 1 Ha háború, hát háború.
FAVÁGÓ 6 Háború lesz.

Szétfutnak

SZAUNA, HÁBORÚMONOLÓG

Beáll egy nap a frontvonal közepén
Egy szentebb logikával, és gyötörtén
Hull a mélybe a régi elv. Lefoszlik
A világról a tévedés, amelyben
Addig élt: hogy a harc erős felek nagy
Passziója, a Kétesély magasztos
Intézménye – nem az. Hogy is lehetne.
A kérdés nem az Á s a B idővel
Beáll hegemoniája, és nem az, hogy
Melyik fák csemetéivel tanítják
Újra zöldbe vadulni azt az irtást,
Amiről csak a megragadt telekkönyv,
Egy holt rubrika tartja, hogy Nagyverdó.
A törésvonalabb vonal nem itt, a
Két erős szín erőszakos világa
Között áll, hanem egy ezek fölötti
Tájban – ott az a nagy dilemma: *kell-e*
Szín. És bármi egyéb provinciális.

Mert egy oldalon állnak ők: nevetve,
Egyként fogva a zászlaját a harcnak,
S egyetértve viszik ki egy mezőre,
S velük szemben a béke áll. Akárha
Anyanyelvük erős, tömött szövésű
Anyagában a tú hamis fonállal
Játszott volna: a szó, hogy *én*: nem ismert.
Azt mondják: *mi* megyünk; *mi* ezt akarjuk;
Mi vállaljuk a terheket; *mi* vértől,
Vastól nem riadunk meg – és eközben
Nem mennek, *nem* akarnak, és a bőrük
Színét vér *sose* fogta, kard *nem* érte.
Meghúzódnak az elhagyott magaslat
Tisztásán a vezérek, és hazudnak.
S még mondják, hogy *a harc okán*, a végső
S végsőbb győzelem érdekében ülnek
Leghátul – de a harcot ők ruházták
A mezőre, akár egy új virágot.

Megáll egy nap a Szó a tér felénél
Egy szentebb logikával, és a földet
Elbámítja a nagyszerű találmány:
Mert *fegyvert fog* a béke, és a harcnak
Békés, bólogató fejét: levágja.

LOUHI UDVARA

FÉRJ Itthon ülök vérkörömben,
Naptól távol, túrt örömben,

LOUHI

FÉRJ

LOUHI (*szeretettel, de rendreutasítón*)

FÉRJ

LOUHI

Férj a Gyerekekkel együtt el

De minek a Nap, ha itthon
Van meleg, van ennem, innom.
Két szép leány, anyjuk lánya,
Pohjola két szép sudára,
A füst alatt tömzsi kémény,
Kémény alatt tömzsi kályha,
Ami mindenkihez meleg.
Halvány férjem, ülj csak, mondjad,
Majd én gondoskodom rólad,
Hogyha fázol, befűtetek,
Ében hajamat kioldom.
Hogyha unalomba révedsz,
Szolgáimtól bármit kérhetsz,
Hogyha jólesne pihenned,
Hú szolgálaim nem pisszennek.
Nem tudsz nálam boldogabbat,
Van udvarház s rajta ablak,
Áll a hó a domboldalon
S házunk mellett az udvaron.
Estefelé a Nap lehull,
Általában bealkonyul.
Ha mécesest gyűjtasz, világol,
Én csak nézem, és a fából
Forgácsot vet ki a gyalu,
Konyhánk csodálatos falú...

Simulj, férjecském, a falhoz,
Ne törődj és ne foglalkozz.

Néha elnézem az erőt,
Volt-e akármilyen ez előtt,
Ami kisujjadban táncol,
Ha mécesest gyűjtasz, világol,
Vagy maga a teremtés csak?
Virul Pohjola és Észak,
Ahogy mindent kézben tartasz.
Ha elálmosodtál, alhatsz.

Minek képében tart a veszély most
Észak felé két kinyújtott lábbal,
Nem tudom még. De érzem, berúgja
Gonddal simított ajtóm a végzet,
S élém áll, mint a gyámoltalanság,
Sebei lesznek, ápolni kell majd,
S erőre kapva mindent fölőget.
Ezer jószágom ezerfelé fut,
S mint ingyen szerzett, tűnékeny préda
Hull az ölebe biztos hatalmam.

De jó is volna nőnek, anyának
Lenni, akár egy mindegy-kis-féreg,
A konyhaablak mellett uramra
Várni egész nap. Haj, mennyi férfit
Meggzényenítő erőm van abban,
Hogy nő lehessen! Most lettem volna...
De most a szélben háborút érzek,
S nem várhatom *mint nő* a vihart. Nem,
Nem féltek konyhát, nem féltek hadba
Vonuló férfit háziállatként,
Akiről majd a győztes dönt: elvesz,
Erőszakot tesz, tűzhelyhez állít –
Vagy csak meghagy a régi rendben.

Idekötsz, téged gyűlölni, Észak.
Miattad lettem kedélytelen, vad,
Összeszorított szájú anyóka,
Akinek ujján arany nem áll meg,
Mert vasra mértek, kardra neveltek,
Arra, hogy törvényt tegyék – s követni
Másokat állítsak be a sorba.

És most veszély tart Észak felé, és

Kizúdul, elhagy, ami lehetnék:
Családom félttem, aprócska férjem,
Két szép leányom.

Minek képében tart a veszély hát
Házam felé, tán sereg jön erre,
Élén viharvert közkatonaikkal,
Hátul új rendet s jogot terjesztő
Vezéreivel? Ki tudja? Érzem,
Hanyatt feküdhöz házam falával
Erős szavamra fölállt világa.
S minek képében csapjam be őket?
Legyek Északra költött kőszáli
Sas, ki tojásba mérget varázsolt?
Öreg anyóka, lassan halódó,
De lesz-e szívük, hogy arra hassak?
Légy, Louhi, ésszél, bűvöletedre
Bízd birodalmad őrzését. Ésszel!
Jön a halálad már, álruhában
Áll az ajtónál. Beesne. Engedd.

Vejnemőjnen belép

Koszos, veszendő jószág, mit akarsz itt,
Tudod te, hol vagy?

VEJNEMŐJNEN

– Mi tagadás, idegenbe verődtem, és jobb
volt otthon,
Két szép szánt is elkoptattam a jégkásás
Pohjoláig.

LOUHI (*csettint valami cselédeknek, parancsoló hangon*)

Gyerünk, gyerünk, én vagyok a házban a cseléd?
Vendég jött a vidám Délről. Ültessétek
kemencéhez,

Szakállat kisimítsátok, szánja kasát lakkozzátok,
Virgácsot a szaunába, ajtajához meleg fürdőt.
(*Vejnemőjnenhez, szigorúan*)

Most, hogy szó nem érheti a vendéglátást,
Nyögd ki, bozontos idegen,
Mi hozhat el Pohjolába akárkit a boldog
Délről?

VEJNEMŐJNEN

Lányért jöttem.

LOUHI

Lányért jöttél? Nocsak, derék.
Földjeimen mint a gomba
teremnek a parasztlányok.
Vedd áldásom, és a birtok
jó gazdája hozományt ad.

VEJNEMŐJNEN

Parasztlány... az Délen is van,
Nem suvikszos kis cselédért jöttem,
De majdani nemes úrnőt
Viszek el innen lárvaként.

LOUHI

Nocsak, derék. És ki volna az a leány,
És főképpen: kik volnának a szülei?

VEJNEMŐJNEN

– Két szép lányod közül vinném a nagyobbbat.

LOUHI

Az... derék. Kezdelek komolyan venni.
S melyik déli trón baljára
Ülne idősebbik lányom?
Kócos apóka, ki küldött,
hogy megkérd a lányom kezét?

VEJNEMŐJNEN

Nekem lesz.

LOUHI

Ki vagy, te vakmerős koldus?
Nem félted az életedet?

VEJNEMŐJNEN

Vejnemőjnen vagyok, Délnek
Eresztékes szőrű hőse,
Mindenféle dal tudója,
Ilmatár elsőszülöttje,
És családot alapítok.

LOUHI

Nyilván aranyat ajánlasz,
Nyilván ezüstöt ajánlasz,
De én annak adom lányom,
Aki nekem Szampót szerkeszt.

VEJNEMŐJNEN (*ízlelgeti, nem érti*)

Szampót.

SZAUNA

– Szampó. Központi szimbólum – látszólag
egy háromfunkciós malmot, lisztet, sőt és
pénzt termelőt takar, de a szimbólumrend-
szer, amelynek központi helyén találjuk,
ennél többet sejtet. A liszt, a só és a pénz mellett
ugyanis tudunk olyan forrásokról is, amelyek
a megtestesült boldogságként, szerencseként,
az életet megolajozó sokféle jóként említik a
Szampót. A mitologikus szimbólumok család-
jában a Szampó a bőségszaru rokona. Sem
méretéről, sem formájáról nem tudunk sokat
– az egyetlen biztos külső jegye a tarka tető.

VEJNEMŐJNEN

Ja, értem. Én olyat... tudok csinálni.

LOUHI

Akkor szárítkozz, törölközz,
Indulj, s örülj az életednek.

ILMARINEN MŰHELYÉBEN

VEJNEMŐJNEN

Furcsa hely ez, nagyszerű, ideátlan.
Egyfajta eszme ez is: nem élnek eszmék
Ilmarinen huzatos műhelyében.
Szikrát ha bármi vet, csak a fém az,
Nincs itt lelkesedés, s az eszme
Is kártékony, úzni való egér
A Gyakorlat Szentélyében – ugye, fivérem?

ILMARINEN

Ne háboríts meg
Nagy művemben, nem érek rá fecsegni.
Míg nem zavar meg a külvilág,
Akaratomnak enged az anyag.

Üdvözlük egymást

VEJNEMŐJNEN

Derék testvérem, egy percre mégis
Félretolhatnád hatalmas üllöd.

Ilmarinen félreteszi a kalapácsot, rágyújtanak

ILMARINEN

Amúgy jó, hogy jössz, mert elkészültem.

VEJNEMŐJNEN

Mivel? Kíváncsivá teszel.

ILMARINEN

Tudod, derék fivérem, az utóbbi
Időben elcsalt a betűk tudománya
Az unalmas kovácmesterség mellől,
Komolyan mondom, ütni is eluntam
A képlékeny és tűzforró vasat.
Képzelheted, mennyire, hogyha enyhét
A könyvek adtak.

VEJNEMŐJNEN

Na, azt képzelem.

ILMARINEN

Olvastam ilyen meg olyan tudományt,
Történelmet meg matematikát,
És aranycsináló szakkönyveket,
Filozófiát, és a műhelyemben
Ágyat vetett a felsőbb csillagászat.

VEJNEMŐJNEN

Mindezt, ugye, hogy jobb kovács lehessél...

ILMARINEN

*Én a tudásvágyat szakhoz nem kötöm,
Átpillantását vágyom az egésznek.*

VEJNEMŐJNEN

De Ilmarinen, ugye nem teszed le
Végleg az érckalapácsot?

Ugye fordulhatok még hozzád, hogyha lenne
Némi munka? Mert most van.

ILMARINEN

Megbeszéljük,

De most nézd meg, az olvasás miket szült
Elmémben.

VEJNEMŐJNEN

Elmédben, mi? Ezt megnézem.

ILMARINEN

Ez itt a ló, a kutya s az oroszlán.

VEJNEMŐJNEN

Stimmel. De fémből. Mi is az értelme?

ILMARINEN

Volt már lovad?

VEJNEMŐJNEN

Volt, és?

ILMARINEN

Volt-e hibája?

VEJNEMŐJNEN

Hát... mi gondolsz, Ilmarinen, hibának?

ILMARINEN

Etetni kellett, nem?

VEJNEMŐJNEN

De, és? De hát azért ló.

ILMARINEN Orra bukott, ha meglőtték a harcban,
Untad fényes szőrét folyton síkálni,
Elkötötték, s ment négy lábán tudatlan.
VEJNEMÖJNEN Előfordult. És?
ILMARINEN Nézz erre.

Nézik

VEJNEMÖJNEN És?
ILMARINEN Na, hát ez
Nem kér abrakot, nem lusta, és nem kell
Félteni a közelharcban. Tömörvas.
(Mepaskolja)
Lépcső vezet föl a párnás nyeregbe.
VEJNEMÖJNEN És... megy?
ILMARINEN (büszkén) Nem megy sehova. Ezt nehéz lesz
Elzabrálni mint holmi hadizsákmányt.
VEJNEMÖJNEN Na jó. A kutyát s főleg az oroszslánt
Már meg se kérdezem.
ILMARINEN Az oroszslán?
VEJNEMÖJNEN Az: legyőzhetetlen!
ILMARINEN Oké, s a többi?
ILMARINEN A logikán állva
Számítást végeztem nyájam fölött,
És rájöttem, pénzkidobás etetni
A juhok, ha úgysem érdekel semmi
Más belőle, mint a hófehér gyapjú.
Vagy a dísznő: semmi másért nem tartjuk,
Csak hogy zsirt adjon a hosszú hidegben.
Nézd csak! Jegyzeteket is írtam
Jövendő koroknak, s bennük az ötlet:
Ki kell tenyészteni a zsirt, a gyapjút
Magát, s hiszem, lesznek erre tudósok.
Mindegyik lénynek meglehet a kódja
Valahol, hát át is lehet azt írni.
Olvastam erről valami tanulmányt.
S a fémek! A díszek! Mi haszna az aranyknak?
Jobb-e a víz, amit aranykupában
Nyújtanak át? S az arabeszk a széken?
Kényelmesebb-e az ülés a székekben,
Ami díszítve van? Na, Vejnemöjnen,
Én rájöttem: a célszerűség lesz az
Új világ legszentebb eredője.
Nézd meg, ez itt...

VEJNEMÖJNEN ...egy rózsa. Szép.
ILMARINEN Mi haszna,
VEJNEMÖJNEN (kétségbeesve) Mikor búzát vethetek a helyére?
S a költészet, amit életre hívott?
A szerelem?

ILMARINEN Ugyan, írd a... kenyérről.
Furcsa gyerek vagy te, anyánk ölében
Is elnéztem, hogy az eszed miken jár.
Rendben, úgy lett leosztva, hogy én szakmát
Tanulok – te meg mész az egyetemre.
Én öntudatlan tettem a dolgom,
Meghánytam-vetettem magamban,
Hogy te vagy a fontos. De most
Tudás nyílt meg előttem, és rájöttem:
A jövő az ésszerűség, s te, költő,
A jövőben mint álruhás lovag, mint
Egy múzeum műértő teremőre
Kaphatsz munkát. De ne félj, kitanítlak.
VEJNEMÖJNEN Ööö... Mikor járt nő utoljára e házban?
ILMARINEN Amint felgyűlik a tesztoszteron,
Hidd el, kapok a sejtjeimnek kellőt.
VEJNEMÖJNEN S ki mosogat?
ILMARINEN Jön egy erre való cseléd keddenként.
VEJNEMÖJNEN És kit szeretsz?
ILMARINEN Sosem nősz fel,

VEJNEMÖJNEN A logikát szeretem, amiben nincs
ILMARINEN Helye a te lepusztult elveidnek.
VEJNEMÖJNEN Nekem viszont feleséget ígérték.
ILMARINEN Az a te bajod. Persze gratulálok.
VEJNEMÖJNEN Milyen a nő?
ILMARINEN Észak gyönyörű úrnőjének
VEJNEMÖJNEN Nem kevésbé gyönyörű lánya.
ILMARINEN Louhihoz jársz, eszetlen, lányt kérsz?
VEJNEMÖJNEN Hát nem tudod, hogy a fekete úrnő
ILMARINEN Olyan rokon, mint maga a halál?
VEJNEMÖJNEN A lány szép,
ILMARINEN S kimosdatom a gonoszság levéből.
VEJNEMÖJNEN Jó sógorasszonyod lesz. Ha kiadják.
ILMARINEN Ha kiadják, ha nem, ebből háború lesz.
VEJNEMÖJNEN Elmesélem, a háború milyen vad
ILMARINEN Szembeköppése az én elveimnek?
VEJNEMÖJNEN Nem, kösz. Nem lesz semmi baj, de bekérték
ILMARINEN A jegyajándékot. Amihez te kellesz.
VEJNEMÖJNEN Én?
ILMARINEN Te. Szampót szerkeszteni te tudsz csak.
VEJNEMÖJNEN Szampót? Északra? Ez nem hülyeség.
ILMARINEN Mi tagadás, urándús a vad Észak,
VEJNEMÖJNEN S nagy kihívás is lenne megcsinálni.
ILMARINEN Reméltem, hogy így gondold. S ha kell,
VEJNEMÖJNEN Azt üzenem az Ésszerűség neked
ILMARINEN Oly kedves istenének, hogy sötét
VEJNEMÖJNEN Van Északon, nincs áramuk, s a népek
ILMARINEN Olyan ritkán látják a magas égen
VEJNEMÖJNEN A Napot, hogy egészen elfeledték,
ILMARINEN Milyen a fényben élni.
VEJNEMÖJNEN Ez magasztos
ILMARINEN Cél, és nem áll távol attól, amit
VEJNEMÖJNEN A könyvek közt mint életcél találtam.
ILMARINEN De tudod-e, mekkora kalamajka
VEJNEMÖJNEN Lesz abból, ha háború lesz, s a Szampó...
ILMARINEN Belövést kap?
VEJNEMÖJNEN Ettől meg te ne félj. Az
ILMARINEN Észak háborúit épp az idézte
VEJNEMÖJNEN Elő, hogy lehangolt volt a lakosság,
ILMARINEN És irigyelte a déli fényeket.
VEJNEMÖJNEN Louhi okos nő, bár akaratos.
ILMARINEN Amennyire azt a Szampót akarja,
VEJNEMÖJNEN Annyira nem bánja, ha béke lesz.
ILMARINEN S a béke záloga a te kezedből
VEJNEMÖJNEN Kerülhet Északra, az elveid
ILMARINEN Találkoznak ezzel a békével.
VEJNEMÖJNEN Meggyőztél. Várj, nekiállok, hiszen
ILMARINEN Estére befejezem. Csak vigyázza
VEJNEMÖJNEN Vidd. Az ilyen: finom műszer,
ILMARINEN Jól béleld ki, ne kocogtasd a szánon.

FAVÁGÓK II.

FAVÁGÓ 1 Lemminkejnen...

Nevetés

FAVÁGÓ 2 – Mi jut eszetekbe arról a névről, hogy...
Lem-minkejnen!

Nevetés

FAVÁGÓ 6 Halljuk, médium, mi hír a csökött fiúról?
FAVÁGÓ 1 Nanana. Nedvesednél, ha megérkezne.
Felnőtt.

FAVÁGÓ 3 Nem jár közénk egy ideje, ki tudja,
Hátha mégis igaz, amit mondasz.
FAVÁGÓ 4 Legutóbb mint anyámasszony katonája,
Még gyerekkorában
Járt ki a hegyre, állt a pálya szélén,
És kiabált: aki focizik, az buta,

FAVÁGÓ 5 Aki csúnyán beszél, az buta,
Mert anyukám így-úgy
Ezt mondta, azt mondta...
– Aztán hazament, és a netet bújta szürke
térdzokniban.

FAVÁGÓ 8 És érzelmes e-maileket írogatott.
FAVÁGÓ 7 Kakaó mellett...
FAVÁGÓ 5 Szürke térdzokniban.
FAVÁGÓ 7 Tízévesen is nejlonepedőről.
FAVÁGÓ 2 Mondom, nem láttuk évek óta, hátha.
FAVÁGÓ 3 Semmi esélye. Hiszen anyja lefogta
Háztáji szinten, hogy nyelveket tanuljon,
Mert szemé fényét Wittembergbe szánta,
Nem is vegyült ő soha az étellel,
Gép mellett ül hétvégeként, mióta
Messzibe küldte, és csak az állomáson
Láttuk vasárnap este. Indult a gőzös,
És péntek este bőrönddel érkezett.

FAVÁGÓ 6 Mert hozta az egész heti szennyest.
FAVÁGÓ 4 És az anyja az ablaknál figyelt, és
Ha meglátott akárkit is közülünk,
Hopp, már csattant a nehéztölgy spaletta.
FAVÁGÓ 2 A Néma Ház a felhős faluszélen.
Barátaim, ki tudja, mi folyik bent?
Könnyen lehet, férfi lett a gyerekből.
FAVÁGÓ 1 Wittembergben minden nő az övé volt.
FAVÁGÓ 7 Hát az apja rettegett dalia,
Ha bármi vért tart belőle magában...
FAVÁGÓ 1 Hogy tart-e? Ó lett a Vidéki Fiú,
Az őserő. És jól élt a helyzetével,
A falusi önkentust visszavette,
S mint öntudatot nyert néprajzi munka
Gyűjtötte be a sznob lányok vihancát.

FAVÁGÓ 7 Még ilyet. Itt meg ő volt az irodalmi
Nyelv kérlelhetetlen, nagy barátja.
FAVÁGÓ 1 De Wittembergben...
Csillagszemekkel villantott föl egy-egy
Véres képet a disznóvágások szünetéből.
FAVÁGÓ 8 Lemminkejnen? Hiszen emlékszem:
„Anyú, itt mindig zsíros a kilincs.”
FAVÁGÓ 6 „Nem baj, fiam, eriggy Rilkével a tisztaszo-
bába.”

FAVÁGÓ 1 Na mindegy, a déli lányok megették,
Kivéve egyet.
FAVÁGÓ 6 Van isten.
FAVÁGÓ 1 Küllinek hívták, és Lemminkejnent lenézte.
FAVÁGÓ 6 És az?
FAVÁGÓ 1 Az? Elrabolta, és hazahozta.

Mindenki elcsodálkozik

Ne!
FAVÁGÓ 8 A Lemminkejnen... elrabolta?
FAVÁGÓ 6 Nézzenek oda.
A Néma Ház füstje alatt frigy lángol?
FAVÁGÓ 1 Lángol... lángolt. De Lemminkejnen leszarta,
És felszökött háborozni Északra.
FAVÁGÓ 7 Csak úgy?
FAVÁGÓ 1 Csak úgy. Mondom, hogy férfi lett.
FAVÁGÓ 6 Az igen. És a nő?
FAVÁGÓ 1 Hát sírdogált, mint egy asszony ilyenkor.
FAVÁGÓ 8 Ez tahóság.
FAVÁGÓ 1 Azért megtette, amit tehetett, a családért,
Hátrahagyta a fésűjét, és azt mondta,
Ha vér buggyan ki a tüskék közül,
M meghalt.
FAVÁGÓ 8 Rendes tőle. Ha háború van, menni kell...
FAVÁGÓ 1 Még ha csak azért ment volna.
De azt mondta, a vére nem nyugodhat,
S a Néma Ház újabb asszonyt fogadhat.
FAVÁGÓ 6 Na az igen. És ez a... Külli?
FAVÁGÓ 1 Hát mit mondjak,
Kicsi Küllit férfiasan nevelte.

FAVÁGÓ 8 Na ez aztán férfi lett a javából.
FAVÁGÓ 6 Tudvalévő, hogy Északon vér és hús
Bőven terem, de volt-e kiszemeltje?
FAVÁGÓ 1 Naná! Louhi úrnő idősebbik cselédje!

Általános elképedés

FAVÁGÓ 6 A kicsi lány? Vejnemőjnen is arra
Pályázik.
SZAUNA Nem, itt még nem érintkezik a két szál,
Ne keressünk az ügyben bonyodalmat,
Vejnemőjnen s Ilmarinen most is rohannak
Hónuk alatt egy Szampóval, az egyik
Hajóval megy, a másik meg mellette
Szánon.
FAVÁGÓ 1 És Louhi fogadta.
MINDENKI És??
FAVÁGÓ 1 A szokásos három próba,
Tudjátok, hogy' megy ez Louhi házában.
FAVÁGÓ 6 Louhi meg a hülye számmisztikája.
Ki az, aki még odamegy?
FAVÁGÓ 1 Na, a nyápic Lemminkejnen két és fél
Próba után darabokban
Végezte egy folyóban...
FIUK (nagy respekttel)
Két és fél?
(Kis csend, és rájöttek, hogy meghalt)
Végezte?
FAVÁGÓ 7 Meghalt?
FAVÁGÓ 1 Meg ám.
FAVÁGÓ 8 És gyászol a Néma Ház?
Föl se tűnik. Mintha mindig gyászolna.
FAVÁGÓ 1 Gondolhatjátok. Fésű vérzik, Külli sikít,
Anyu elindul Louhihoz, de az csak
Tagad: „sose láttam, Lemmin... izé, hogy
hívják?”
Kati néni viszont kilátásba helyez
Egynémely szankciót, s Louhi bemondja
A folyó nevét. Egy út menti motelben
Föl is hajtja Ilmarinent, akit násznagynak
Kért Vejnemőjnen, és az út felénel
Tartanak. Mindkettő hullárszeg,
A pult mellett őrizetlen duruzsol a Szampó.
Egy gereblyét rendel tőle,
S azzal megy a folyóhoz.
FAVÁGÓ 7 Kihalászni, ami maradt... (Röhögnek)
FAVÁGÓ 1 Igen.
SZAUNA Lemminkejnen összes anyja Kézbe kapja a gereblyét,
Keresni kezdi szülőltjét Zúgva hajló zuhatagban,
Vadul vágató vizekben, Keresi, de nem találja.
Majd még lejjebb lép a vízbe, Merészkedik egyre, mélyre,
Harisnyája szép száráig, Kötényének kötéséig,
Keresgéli kedves fiát Fekete folyó vizében,
Vonja vasát vizek ellen, Húzza egyszer, húzza kétszer,
Felhossa a fia ingét: Komor lesz a kedve tőle.
Mikor húzza harmadszorra, Kucsma akad grábla-végre.
Majd még mélyebbre begázol A folyó sötét vizébe,
Végigvonja a gereblyét Vízrel szemben, víz mentében,
Harmadszorra ferdén húzza, S harmadszori húzására
A test kerül a horgára, Gereblye vasalt végére,
Keze középső ízével, Lábujjával lógott rajta.
De nem volt az egész ember: Nincs fél keze, nincs fél feje,
A húsból sok hibádzik, Lélek se lakozik benne.
Árva anyja sírva nézte, Könnyek között kérdezgette:
„Vajon lesz-e ebből ember, Feltámad-e a dalia?”
Hallja ezt egy öreg holló, Félt neki, sírva mondja:
„Ha egyszer egy ember meghalt, Többé soha nem
támad fel,
Szemét márna már kiszedte, Háta húsát harcra ette,
Vessed vissza a nagy vízbe, Jó tápanyag lesz belőle.”
Lemminkejnen síró anyja Nem dobta vízbe gyermekét,
Hanem veszi a gereblyét, Húzza megint mély vizekben,
A halálfolyón fölfelé, Keresztül-kasul vonszolja,

Fél fejét, kezét kifogta, Hátából hiányzó húsát,
Csípőcsontját, bal bordáját, Mindenféle más darabját,
Végül szépen, szedve sorban Lemminkejnen összerakta.
Ízt most ízzel illeszt össze, Csontot csonttal kapcsol egybe,
Húst a húshoz, ért az érhez Kapcsol össze ügyes kézzel.
Egybeköti az ereket, A végüket jól csomózza,
Számolja a szíverekeket, Varázsigét szól a szája:
„Ha anyai kéz nem elég, Jöjj magad, mennybéli Isten,
Nincsen másom, ki segítsen, Szánj meg engem, öreg
Ukkó.”

Evezz végig az ereken, S ahol kifutna a csónak,
Szórjal magad mögé enyvet, Ragasztóját az ereknek,
Hajókázz inas helyeken, Csónakázz a csontok mentén.
Rakjál mindent régi rendbe, És ha kencéd hatástalan,
Jó lesz bármi, ami még van, Vedd kezébe vékony tüdet,
Fűzz fokába jó fonalat, Selymes szállal szegd a szélét.
Köss izmot a kemény csonthoz, Mozdulatot az izmokhoz.
Ahol izma, ina szakadt, jobb izmot igazíts oda,
Helyezz minden húst helyére, Minden részt a régi
rendbe.”*

Lemminkejnen szép szülője Holt fiából férfit formál,
De nem tudja szavát venni, Szép szülöttét szóra bírni.
Néz halálos értelemmel, Anyja rája nézni sem mer,
Fogja fia élő szobrát, Amit a méhében hordott,
Teste tökéletesebb lett, Mint előtte, mégis halott,
Saját földi remekművét Fogta anyja: ennél jobbat
Földön-égen nem tud senki Önmagából teremteni,
Épp csak Ukkó ajándéka: élet hiányzott belőle.

Lemminkejnen anyja erre Egy méhecskét látott
szállni,
Azt kérte meg: szálljon Ukkó Kamrájába az életért.
Szállt a rovar felhőkön túl, Hol nem volt Dél, nem
volt Észak,

Nem marakodtak a fényért A sötétség ellenében,
Nem volt Louhi s Vejnemőjnen harcos szerelme
megírva,
Nem haladt a földi világ, Nem volt seb s a sebek írja,
Népek rajza el nem évvült, Mert nem volt nép, nem
volt rajz sem,
Csak Élet volt vagy Halál volt, Egymás mellett állt a
polcon.

És a komisz kis méhecske Tévedésből halált hozott
Apró lábán mint virágport, És megörült a jó asszony.
HALÁLT vett a tíz ujjára Lemminkejnen öszes anyja,
S élőhalott fia mellé hanyatlott a folyóparton.
Megijed a hártyszármű Kis méhecske, s visszafordul
Ukkó kamrájából végül Az Életet hozta most már.
Addig szállt a két halott test Fölött, amíg nem hullt
porként

Lemminkejnen szép ajkára, Lábától a terhe elvált,
Lemminkejnen kinyújtózott, S azon nyomban föl is
ébredt.

Látta, anyja fekszik holtan, Fejjel a zúgó folyóban,
Mit se tudott a bogárról, Édesanyja futásáról,
Gödört ásott, elsiratta, S búcsúzóul megcsókolta,
S ahogy nem teszi a gyermek: SZÁJÁN csókolta az
anyját,

Ő se tudta, miért teszi, Egyszer tehette büntetlen.
Öreg anyja nyomban ébredt, Komisz fiát megdorgálta,
S egymástól kapott két élet Indult közös otthonába.

KOCSMA

Vejnemőjnen és Ilmarinen útközben Pohjola felé, viszik a
Szampót. Fiatal pincér mosogat a pultránál

VEJNEMŐJNEN – Testvér... mi motiválja a... hőst, ha
győzelemre
Van rendelve az égiek által?

* A kurzív szövegrész változtatásokkal áttemelés a Kalevala Rácz István-féle fordításából.

ILMARINEN (felriad, de visszafekszik) Mi van? Mi van?

VEJNEMŐJNEN – Hogy nem lesz-e elég egy szép nap
a szinten tartott Hősiességéből?

ILMARINEN – Hogy? Mi? Na jól van, jól. (Hortyog to-
vább, de már fölébredt)

VEJNEMŐJNEN – Én sose voltam olyan szerelmes,
mint amilyen most akarok lenni.
Feleségem lesz.

ILMARINEN – Az se jó ám.

VEJNEMŐJNEN – Vagy ne legyen, de legyen már valami.
Valami felforgató, nagy dologra várok,
Bájos ismeretlenként elvegyülni
Egy piacon – csörgős sapkát hordani,
De ez lehetetlen. Mi miatt is?
Az az átkozott tehetség!

Bírom-e kezdeti
Feltöltéssel a hosszot? Vagy levitézlett
Nagy öreg leszek, akit az újak még meg-
hagynak,

Sportból vagy fegyvelemből.
Vagy még rosszabb: mert elfelejtik,
S egy apagyilkosságra se méltó.

ILMARINEN – Ne törődj. Csak köccsed a verset.

VEJNEMŐJNEN – Én sose voltam olyan szerelmes,
Mint amilyen most akarok lenni.

ILMARINEN – Mi van, nincsen elég nő?

VEJNEMŐJNEN – Két nap, és ott vagyunk,
Asszonyod lesz.

VEJNEMŐJNEN – Hej, ha időtlen dolgokról van szó,
Nagyon is sok a két nap.

ILMARINEN (megeléknkül, összecsapja a tenyerét)

Jól van, ha te mondd,
Keressünk, keressünk!
Hátha van itt mit nyélbe ütni!
(Kiált a csaposnak)
Fiú!

VEJNEMŐJNEN – Ugyan, én nem egy bármelyik nőt akarok,
Hanem bármelyiket, hogy csak őt akarjam.

VEJNEMŐJNEN – És ezek a lányok...

VEJNEMŐJNEN – De én szerelmes akarok lenni.
Nem vagyok rossz ember,
Jár nekem ez még.

ILMARINEN – Ami jár, az jár.

VEJNEMŐJNEN – Akárhogy is, ha kényszer által,
Akármilyen által, de nem egy hőshöz jön
feleségül,

ILMARINEN – Hanem hozzám.

ILMARINEN – Csitri lesz.

ILMARINEN – Majd lefújod a porát, meglásd,
És ami marad, ugyanaz a hernyó,
Mint a többi. Nekem ezzel nincs gondom,
Ha baj van, könnyíték magamon, aztán jó
napot.

VEJNEMŐJNEN – Ez határozott lesz, szófogadó és gyönyörű.
Nem póri csirke. Olyan, mint az anyja.

ILMARINEN – Na, akkor felkötheted a gatyát.

ILMARINEN – Nézd meg az anyját, vedd el a lányát.

VEJNEMŐJNEN – Engem amúgy jobban érdekelné a mama.
Nem is láttad.

ILMARINEN – Te mondtad: olyan, mint a lánya.

VEJNEMŐJNEN – Vér van abban is.

VEJNEMŐJNEN – Sűrűbb és feketébb a vére annak,
Mint a legszigorúbb tömörvas.

ILMARINEN – Űthetnéd a halálig.

ILMARINEN – Űtném én, csak meglágyulna egy nap.

VEJNEMŐJNEN – Kezem alatt nagy úr a fegyelem.

VEJNEMŐJNEN (merengve)

Hosszú tánca után, lefűrödve láttam először,
Olcsó balzsamok illata énekelt a testén,
Sminkje lemosva, a bőre alatt mint
Kétszázhat jogar, ültek a csontok.
Úgy hittem, magasabb, de nem: egyszerű
anyóka

Fiatal kiadása – a hangja lányos és kemény,
Hej, ha hallhatnám ezt a hangot
Szavak nélkül, a vágy nyelvére bízva.
Mármint... a lányét. Aki olyan, mint...
ILMARINEN Az anyja. Ugye?
Jaj, öregem... neked elment az eszed!
Költők, költők!

VEJNEMÖJNEN (szplínesen)
Szerinted rossz költő vagyok?

ILMARINEN Jaaaj, jaaj, ide ne gyere, mert megöllek!
És arra senki sem kíváncsi,
Hogy ÉN mennyit szenvedtem???

CSAPOS Két derék ötvenes,
Asztalon kőleves...

ILMARINEN Elviselni az újabb technikákat!
Látni, ahogy a kohókat befűtik
Szakmám fehér inges gyilkosai,
S tömött sorban gyülekeznek a falvak
Népei állásért, csak ugatva a szakmát,
Öntudatlanul, nem ismerve mestert,
S a fémet szelleme nélkül, iskolapadban
Kijárájk s kitanulják. És megmaradni
Csapzott és régimódi kovácsnak,
Aki mellett elfut az innováció,
Gépsor, hasznosság és... futószalag.
És műhelyemben néha megjelennek
Fényképezni pápaszemes turisták,
Sajnálkozó tekintettel megtapogatják
Acél vonómat s kalapácsomat,
Én meg vágjak jó képet, mint a folklór
Üllő mellé vetett jancsibohóca.

CSAPOS Két derék hatvanas,
Csak panasz, csak panasz.

VEJNEMÖJNEN Bizony mondom, ezekben nincs alázat.
Az új fiúk minden szakmát fölélnek.
S a maguk képére formálják mindet.

ILMARINEN Emlékszel, testvér, hogy a régi időkben
Meddig volt cipő a cipő?

VEJNEMÖJNEN Nahát ez az.
Én kétszáz éve hordom ezt a nadrágot,
ember.

ILMARINEN Hát most egyék meg, amit főztek.
CSAPOS (félre) – Felejtsd el, Ukkó, a köztes nemzedéket.
Örök bátyusok, nettó hivatkozások.
Csak átkötések két nagy reményű,
De elordasult nemzedék között,
Egyetlenek, kik szívvel hiszik, hogy tiszták,
Mert félreálltak, amikor rájuk
Került a sor. „Nem...” – mondták: „nem, nem:
Teremtsenek az újak világot,
Mit nekem történelmi pillanat... mit nekem
felelősség...
Csinálják ezek a tehetséges fiúk...
És ha elkúrják, a partvonalról
Nagyon-nagyon jó lesz kiabálni.”
Toldott könyökű zakókban járnak,
Unalmasak és törődöttek,
Néha egy félrelépés az értelmiségi szintér
Homályos szeparéi közt, öröm csak ennyi
Azon túl, hogy szidják az érkezőket,
A kiknek éppen erős bátyusra
Lett volna szükség.
Azok egyszeri, világnagy Alkut
Kötötték a Rosszal: ezek a pokol külső
köréből

Fognak majd végül befelé ugatni.
Még a pokolban is a peremre valók,
Mert ők a szentek az alvilágban.

ILMARINEN Engem már nem is érdekel az egész.
VEJNEMÖJNEN Igen, egyék meg, amit főztek.
ILMARINEN Mít érdekel engem, hogy kúrták el.
VEJNEMÖJNEN Én nem voltam benne.
ILMARINEN Utálom őket.

VEJNEMÖJNEN Utálom őket.

Belealszanak

CSAPOS (mosogat, míg a két öreg beszélget, végül, ahogy elalszik,
nak, közelebb megy az asztalon lévő Szampóhoz)
Ha volna két életem, egyikét,
A nagy reményűt, amelyik nem restell
Szolgáltatásnyitni az Új felé,
Most arra áldoznám, hogy kiderítsem,
Mi ez. Nem vagyok méltó ellopni
És hajlékomban beágyazni, akár egy
Vörös szakállú bécsi hangszerész
Az összecsórt Stradivarikat.
De annál több vagyok, hogy félrenézsek,
S örök időig furdalja oldalam
Ez a dolog, amit elmenni hagytam
Anélkül, hogy rájönnék, miféle.
Rossz élet volna az. Mert bezár a hely,
Gyorséletterem, bank nyílik a helyén,
És miközben a tálcákkal igyekszem
A szolgálati bejárat felé,
Vagy lenőtt hajjal állok, kamupisztolyos
Kis biztonsági őr – azon agyalnék,
Mit hagytam itt megismerése nélkül.
Ne legyen igazam, de lényegi
Dolog lehet. Sőt, a végén még
Eposz épül e csodás tárgy köré,
Költönek rá valami háborút,
És az északi féltéken veszendő
Népek adják egymásnak hagyományát.
Mi lennének akkor?
Én lennék a szerencsétlen Csapos,
Aki mellett két méterre feküdt
A Tárgy... vagy: Lény... az Északi Titok,
De ő hamutartót mosogatott.
Hát egy fenét. Szólok a fiúknak.

Kiált, és amíg nem érkezik az Első, ugyanúgy ismerkedik
a Szampóval

ELSŐ Ez a dolog előttünk... a Közös Nyelv.
Furcsa egy nyelv. Nem is szóalapú.
Bizony mondom, ebben áll a jövő.
Az ezer földi nyelv helyett
Egy szép napon ez fog majd üzemelni,
Beolvad a ragasztó nyelvcsalád,
Latin és szláv egy nyelven ünnepel.
Na de nem is a nyelvekről beszélék,
Nem is közös nyelv ez, hanem... közös
hang!

MÁSODIK Milyen hang? Hát nem látod? Vegyület.
Az Örök Élet Titka, így nevezzük.
Megöszülhet akármennyi nagydoktor,
Tudtam én, hogy nem kémcsövek között
Keverik ki a hosszú élet titkát.
A nagy titok, tudtam, nem is lehet más,
Mint ilyen... egyszerű. A törzshelyem
Frekvenciát pontján ül majd nemesen,
Nem lesz kórházzsága, s a boncmesterek
Édeskés szagú ujjait sem érzem
Felőle, nem mérhető munkaórát,
Sem elhidegült orvosházaspárok
Számával, csakis önmagával:
Mennyire tudtam!
Bizony mondom, hogy Skandináviában
Megugrik a várható életkor,
És elérí talán a... nyolcvanat!
A nyolcvanat? Miket beszélés.
CSAPOS Bizony mondom, ez itt: a Libidó.
HARMADIK (jön) Nem mérik ki gyógyszergyárak grammonként,
Csak kézre áll a Vágy,
És a test engedelmessékedik.

NEGYEDIK (jön, kajánul Csaposnak)

Energia. Vagy ha tetszik, Olaj.
Itt tört fel a kocsmában, és nem lanyhul
A forrás, megújul, s hullámai
Egymást nyalják egyenletesre.
(Megérinti a Szampót, megnyalja utána az
ujját)

Finom. Szavamra, ez a legjobb összetétel,
Olyan, mintha Tuonela forrásából folyna,
Sötét és friss. Halált hozó.

(Hunyorít)

Vagy nem olaj, hanem alternatív
Energiaforrás? Atomokat
Pattint egymásnak, s a felszabaduló
Energia fémszínű vezetékek fodrain át jut
Áramfejlesztőkbe – elmaszátolva a Nap
Keserédes ciklusait.

Szikrát vet, ha jól látom.

ÖTÖDIK (jön)

Bizony, szikrát vet. Mást se tud.
Nem olaj ez, barátom: Termékenység.
Sejtek ütődnek egymásnak, és az Élet
Magával hinti meg a kémiát.
Az emberek számával jó arányban
Szaporodnak halak, fókák, hiúzok,
S a boldogság köszönt a sík vidékre.
Önmagában keres erőt az élet,
Amit talál, elnevezi hitének,
Kiújul és kinövekszik magából,
Egymásra néz a két sejt, és megébred,
Mindent, mit a másikban lát: lemásol,
Csintalannak látják egymást s kövérenek;
Termékenység, nagy hiba lenne
Nem fölismerni téged!

Bármit mondatok itt előttem:

Az összes véleményt magában rejti
Az én olvasatom. Mert szaporodnak
A vélemények is.

NEGYEDIK (érzi, hogy ez őt igazolja)

Tehát háború lesz.

ÖTÖDIK

Nem lesz, ha nem lesz
Min vitázni, hiszen egyformán gazdag
Lesz a föld eldugottabb vidéke
És a mélyfölkék termékeny lapálya.
Az emberi ráció szerint nem
Lehet háború, hogyha nincs miért.

ELSŐ

Nézd, az elvek csataterén van egy s más,
Amit meg kell vívunk.

ÖTÖDIK

Ugyan mi?

ELSŐ

Például ez maga. Az, hogy... mi ez.
Ne kiáltsunk békét, hogyha nem értünk
Egyet.

ÖTÖDIK

Nem mindegy, ha mindenki jóllakik?

ELSŐ

Nem vagyunk állatok, akik elfekszenek,
Ha tele van a gyomruk. Bizony csatázzunk,
Ha tehetjük, és még van is miért.
Szerintem: a közös hang. Nem is szerintem.
Punktum. Az.

EGY LÁNY (érkezik, szép, méltóságteljes, szomorú, körbejárja a Szampót)

Szép bátyáim, fivéreim, de hisz' nem
Látjátok, hogy ez itt maga a Kétség?
Abban való kétség, hogy ha alászáll
A Mindenre Való Végső Megoldás,
Mihez kezdünk vele mi, emberek.
Boldogságunk s a Boldogság maga
Úgy érkezett, ahogy akart – s így akart:
Ezer színben, megfejthetetlenül.
Nem fogunk-e fejszét neki, amint jön?
Nem fogjuk-e értelmezni,
Méricskélgni,
Tönkretenni,
Kerék alatt felnégyelni,

Összeadni és kivonni,
Osztani és saját élő
Hibáinkkal megszorozni,
Hogyha nevet adunk neki?
Nem lesz-e jobb hátradőlni a fűbe,
S fűszállal a fogunk között csak nézni,
Örülni, hogy másnak mást jelent?
S élvezni, hogy más élvezi,
Hogy nekünk ugyanazt?

POHJOLA

Louhi és a Férj és az udvartartás várakozásában. Türelmetlenek,
nem tudják, jön-e Vejnemőjnen a Szampóval. Louhi feszült

LOUHI (ablaknál) Ki tudja, merre jár a vakmerő kis
Ősz öregember, s vejem lesz-e végül.
Kicsiny leányom, te mindenestire
Ne vedd le fátylad, maradj talpig díszben.
FÉRJ Biztos vagyok benne, szívem,
Hogy te ezt is elintézed,
Ha nem jön az öreg kandúr,
Kerül helyére fiatal.
LOUHI Édes kis férjem, Szampót hoz a szőrös.
Nem két szeméért akarom vejemnek,
Én a felbúgó Szampót félttem, édes.
(Föl-le jár)
FÉRJ Lassíthatnál, kis démonom,
Hűl a házunk, ha feldúlt vagy,
Ha ujjad a falhoz ütöd,
Szikrázik, de nem melegít.
Nyugodj, Louhi, mert bajoknak
Forrása, ha nincs nyugalmad.
LOUHI (ideges) Édes kis férjem, kérlek, most indulj,
Járd a határt be, kint felejtetem
Valami rongyot, nagyon hiányzik
Ében hajamból, s tetszeni vágyom.

Férj el

Hosszú kertjeimet nevem megülte.

Mondják: Pohjola szép, akár az úrnő,
Bóvízű patakok s a zöld! s a termő
Fák füves meredélyei! s a mindig
Új dalú madarak zajos világa
Lenne – hogyha a pázsiton s a fákon
Meg a Nap sugarán nem ülne biztos
Páncéljával a hó.

A nagy fehérség
Alatt egy kiesebb világ, nagy ország,
Boldogabb, fecsegőbb s a Dél hatalmát
Is megtörni esélyes élet alszik –
Melynek én vagyok egy-kerékkötője.
Szépségem s szigorom bevonja hűvös,
Rossz réteggel a nagy reményű tájat.
Bizony így. De velem ki tart s ki számol?!!
Az én rétegeimre nem keresnek
Nevet, az nem is érdekes: gonosz nő,
És nem kell magyarázat, ez vagyok.

S hogy

Mellem fűzkosarába' fű s megannyi,
Lánykoromban előkerült varázslat,
Tobozok, faragott kövek s szelencék
Között egyszerű női szív dobog? Nem,
Az eszükbe se jut. De kiknek is? Hát
A... Jóknek.

Ha hadat viselt kegyetlen
Seregem: nem azért, hogy új mezőket
Hódítson meg a déliek vidékén,
Bizony nem: nem a ráció tarolta
Zokogásra a megmaradt tanyákat.

A Bosszú! Az igaztalan világnak
Mutattam meg: *ilyen*, ha rossz vagyok.

S az

Igazság odalentje *sírjon is*, ha tornya
Az igaztalanság hamis fűvére
Épült!

Íme, a billogot viselnem
Nem esik nehezemre: *önbeváltó*
Szín a mélyfekete, s ha most levetném
Rongyaim: kitudódna, hogy beitta
Magát bőröm erős szövésű
Anyagába is. Ez vagyok, s nem élem
Túl a Rossz szerepét.

De néha... néha
Szeretném odatolni egy erősebb
Lényhez hajlataim, s akár parasztok
Feleségei, csak feküdni egy szerelmet
Nem ismerő, sietős, inas vadember
Alatt addig, amíg a hús nem ernyed.
Félek, már ölelésem is fiús lett.

SZOLGA HANGJA Tart-e szépnek akárki úgy, hogy abban
Nem csillan meg uralkodói fényem?
Úrnóm, Úrnóm, két alak jön
Dél felől!

Az egyiknek vértje csillan,
A másikon medvebőr.
LOUHI (*közönyösen, tökéletesen fásultan, boldogtalanul*)
A Szampó. Örömem határtalan. Lesz
Fény a népnek, a fény derék huzalban
Érkezik meg az otthonokba, hurrá.
Tapsikoljak az innovációnak. (*Gúnyosan*
tapsol)

Az. Ki hát az alávetett? A nép? Hisz
Nem épp úgy szenved, ahogy kívánja?
S nekem nincsen egyéb utam, csak az, hogy
Felelős vezetője, a vasszigor tartója
Legyek, és gyerekáldozattal álljak a
Nép igénye előtt:

te szülj, királynő, s legyen fény!

SZOLGA HANGJA Jaj, édesem, leányom!
Louhi, Louhi, két alak jön
Dél felől!

LOUHI Tisztos ősz az egyik,
Másik hordár vagy... fegyőr?
Milyen parasztot hívott magával
Ez a nagy hírű Vejnemőjnen?
Nyilván a Szampót cipeli szolga.
Akkor elhozta.

SZOLGA HANGJA Úrnó, Úrnóm,
Ez a másik nagyerős,
Nincsen gyűrű gyűrűsujján,
Ez se nős.

ILMARINEN Fogd be, verselő.
Ej, sok a költő, kevés a főka.

*Egyedül lép be a Szampóval a kezében, megtorpan,
egymásra néznek Louhival, akit elbűvöl a hatalmas férfi*

VEJNEMŐJNEN Louhi, itt a Szampó, hol a lány?
LOUHI Nem kocogtattátok? Működik?

ILMARINEN (*ugrik*) Bekapcsolom...

VEJNEMŐJNEN ÉS LOUHI Nem, nem, hagyjad!

LOUHI (*Ilmarinenre*) Ez meg ki?

VEJNEMŐJNEN Testvérbátyám, Ilmarinen. A kovács.

LOUHI Ő csinálta?

ILMARINEN (*büszkén*) Én, én!

Vejnemőjnen lehajtja a fejét

LOUHI (*szúrós tekintettel Vejnemőjnenre néz*)
Úgy beszéltek, azé az idősebbik lány,
Aki nekem Szampót szerkeszt.
Ez alapján... mit gondolsz te, kovács kerül
a családba,

Vagy szegjem meg a szavam?
ILMARINEN (*tetszik neki a dolog, a tenyerét dörzsöli*)
Hát ha így áll, megnézném a menyasszonyt.

LOUHI (*ellenvetést nem tűrően*)
Becsaptál!

*Nem figyel Ilmarinenre, kinyújtja a kezét Vejnemőjnen felé az a
szeméhez kap, és térdre esik*

VEJNEMŐJNEN Louhi úrnő, a költségvetés nem bomlik.
Egy Szampó plusz, egy lány mínusz.
Mi kell még?

*Ilmarinen ugrana Louhira, de az kinyújtja másik kezét is, és
Ilmarinen is ugyanúgy térdre esik, mint Vejnemőjnen*

Fene se érti Északot, munkát adnak, nőt
ígérnek, most meg...
Hol van ebben a megtartó eszme?

LOUHI (*Vejnemőjnennek*)
Becsaptál!
FÉRJ (*gyanútlanul érkezik, fogalma sincs semmiről, egérhangon*)
Hegyet-völgyet is bejártam,
De a kendőd nem találtam...

*Louhi oda se néz, a Férj felé is kitartja a kezét, aki szintén térdre
hull. Látszik rajta, hogy aki most megzavarja, úgy jár*

VEJNEMŐJNEN (*könyörög*)
Fogadd el hát testvéremet,
Hű szolgád lesz a családban.

ILMARINEN (*nyögve*)
Nem szolgállok diktátorokat.

LOUHI (*gúnyosan*)
Az kéne csak! Azért neveltem,
Szép szellemét azért tereltem
Virágzásba, izlésbe, hitbe,
Hogy elvigye egy délszaki kovács?
Az én lányom nem fog vasport tüszszenteni!
Becsaptál!

VEJNEMŐJNEN Adj egy esélyt legalább a lánynak.
Hívd ide, és ha nem érez leküzdhetetlen
Szerelmet egyikünk iránt sem,
Dönts, ahogy akarsz.

LOUHI (*ijesztően kacag*)
Az én lányom? Szerelmebe esne?
Erős kézzel irtottam ki belőle
Nyomát is a déli hóbortoknak.

Leengedi a kezét, a férfiak fölállnak. Csönd, majd rikácsolva

Gyere be!

*A Lány bejön, és szembenéz Vejnemőjnennek és Ilmarinennel.
Louhi mosolyogva várja a döntést*

A LÁNY (*igyekszik közönyösnek mutatkozni, így mondja*)
Hát anyám, ha ígéret köt téged,
Hogy az álló mellett inas legyek,
Miattam ne szegd a szavad,
S mint jól nevelt lányod...

LOUHI Jó, jó, jó!
Három próba.

VEJNEMŐJNEN Jaj, ne csináld már, eddig akárki eljut
Szampó nélkül is.

LOUHI – Hozd el nekem Manalának mély völgyé-

ből azt a farkast,
 Amit senki nem hozott el, merthogy
 onnan nincs visszaút.
 Hozd el Mana bős medvéjét, amit senki
 nem hozott el,
 Peckeld kétfelé pofáját, amit senki nem
 tudott még.
 Harmadjára hozd el nekem Tuonela holt
 vizéből
 Azt a harcsát, amit senki nem tudott élve
 kifogni,
 Aki élve maradt, az nem fogta ki a fényes
 harcsát,
 Aki kifogta, nem maradt élve, hozd el azt a
 halat.
 Akkor megvan? Farkas, medve, hal!

*Ilmarinen legyint egyet Louhi felé, és elindul inkább haza.
 Vejnemőjnen elé ugrik*

VEJNEMŐJNEN Várj, segíték, ne menj haza!
 ILMARINEN (kifakad) Hát hülye vagyok én vagy mi, hagyjam,
 hogy szívassanak?
 LOUHI Így döntöttem. (Elmegy)
 A LÁNY (könyörög) Széles hátú kovácmester, kérlek, ne hagyj
 Pohjolában.
 Rejt egy kevés varázserőt rózsás perselyem,
 segítek!
 Készíts kantárt kék acélból, vasból verjél
 erős zablát,
 Majd kezemmel megsimítom, azzal hozd
 a rusnya farkast.
 Hazafelé meg a medvét, elfér a két féreg
 azon.
 Szerkessz vasból sasmadarat, azzal vetesd
 ki a halat
 Manala mély folyójából – hadd legyenek az
 üllőd mellett
 Kicsi szolgálád, meleg vérű, ölbe mászó jó
 cseléded.

Vejnemőjnen egyedül marad Louhival

VEJNEMŐJNEN Segíteni fog neki.
 LOUHI Tudom.
 VEJNEMŐJNEN Mégis egy... kovács anyósa leszel?
 Lemondtál a déli hősről?
 LOUHI Kovács anyósa leszek,
 Mert NEM mondtam le a déli hősről.
 VEJNEMŐJNEN Nem értem.
 LOUHI Hogy érthetnéd.

ISTENEK

Főasztalnál ülnek egymás mellett az istenek. Középen Zeusz, a szélén Ukkó. Látszik, hogy Ukkó a vendéglátó, sűrög-forog, instrualja a szolgát

ZEUSZ (félrehívja, bizalmasan)
 Szolga! Hamar ültesd messzire Íziszt
 Ámontól, nehogy összekapjanak.
 (Föláll, megvárja, amíg megtörténik, és vár még, hogy a csivitelés zaja elüljön, s mindenki észrevegye, hogy szólásra emelkedett)
 Először is hadd köszöntsem mindannyiunk
 nevében
 Vendéglátónkat, Ukkót, aki a mai gyűlés
 Zavartalansága érdekében varázsolta
 Emberek által járhatatlanná a merész csú-
 csú Haltitunturit.

Sajnos a mai ülésen nem lehet itt velünk
 Édesöcsém, Juppiter, valami fekete kutyát
 hajszol
 A Vezúv felé a hármast úton. (Nagyon lát-
 szik rajta, hogy örül a távolmaradásnak)
 Ő tudja. De maga helyett elküldte
 Bacchus barátunkat, ő nemes borokkal
 érkezett,
 És nem ismeretlen előtettek, hisz ő képvise-
 selte

Juppitert legutóbb, az Araráton.
 Itt a germánok vasverője, Thor is.
 Nem jöhetett Egyiptomból Ozirisz,
 Igazoltan, temetésre ment, egy újabb fáraó
 Testében kell ma megjelennie,
 De elküldte maga helyett kiváló nejét, Íziszt.
 És ma Egyiptom adja a korelnököt,
 Itt van Ámon, ő tegnap érkezett.
 Inkább, mint hogy együtt utazzak a lotyóval.
 Istár úrnő a két folyó völgyéből.
 (Bemutatja, körülnéz) Más nincs. Halljuk
 Ukkót,

ÁMON (félre)
 ZEUSZ

UKKÓ

Szokás szerint ő a levezető elnök.
 Zeusz! (Amolyan: „köszönöm, Zeusz”)
 Hadd köszönjem meg, hogy Karjalát
 Választottátok a múltkori ülésen.
 Igyekszem mindent hozzátok méltón intézni,
 Ízes sörökkel készültem...
 BACCHUS (undorodva kiköpi a sört)
 Ez sör?! Azt hittem, valami savanyú északi bor.
 Annak jó volt.

Ukkó tekintélye szertefoszlik, és hihetetlenül zavart lesz, ez ki is tart a jelenet végéig

ZEUSZ (csak neki, bizalmasan)

Bacchus, próbálj már jó képet vágni,
 Nézz rá, mindjárt összecsinálja magát.
 BACCHUS (kötekedő jelenség, és ő már fennhangon válaszol)
 Figyelj, erről nem volt szó.
 Gyalog jöttem, gondolhatod,
 Juppiter milyen sóher ilyen ügyekben.
 Majd megfagytam, most meg ez.
 Szolga! Hozd a boraim!

Szolga zavartan Ukkóra néz, az megsemmisülve bólint. Kicsereéli a söröket borra. Mindenki elégedett

ZEUSZ Bocsásd meg, Ukkó, a tapintatlanságot,
 Folytasd, kérlek.

UKKÓ (remegő hangon)

Először is beszámolnék a fejleményekről.
 Azért mára szerveztük az ülést,
 Mert odalent fontos napja zajlik
 Az északi világnak.
 Egy esküvő.

ISTÁR (izgatottan)

Szerelem? Háború?

UKKÓ (háború ugye)

nincs, zavartan)
 Hát, nem éppen... de nem spóroltam semmin.
 Mindenki megkapja a magának érdekest.
 (Thor felé)
 Van egy kovács is!

THOR (elismerően)

Remek, remek.
 Ki az, mi az, hogy hívják?

UKKÓ

Ilmarinennek.

THOR (hunyorít, gondolkodik)

Az Ilmarinen? Nocsak, nocsak.
 Tehetséges gyerek.

UKKÓ

A történet szerint Vejnemőjnen,
 A déli világ hőse fivérével,
 Ilmarinennel együtt az Észak

Úrnőjével, Louhival állt szemben.
 Karjala békéje most állt helyére,
 Ilmarinen nőül veszi Louhi
 Nagybibik lányát, és földem a boldogság
 Földje lehet örök időkre.

ÍZISZ És?
 UKKÓ És mindenki boldogan él.
 ÍZISZ Neked elment az eszed?
 Ennyi?
 ISTÁR Semmi háború?
 UKKÓ (zavartan) Hát, semmi.

Általános elképedés, amiben benne van, hogy Ukkó reménytelen eset

ISTÁR (reménykedve)
 De az ifjú pár között, gondolom,
 Tombol a szerelem.

UKKÓ Érdekházasság, Istár.
 A békéért.

ISTÁR (kikelve magából)
 A békéért?!!

Hatalmas moraj, benne az ilyenkor szokásos mondatok: „Komolyan mondom...”, „Hát ezt nem hiszem el...”

ZEUSZ (józanul, de látszik, hogy a többiekkel van, csupán le akarja hűteni a kedélyeket)
 Na nem, nem, nem,
 Rendben. Ukkó, én azt javaslom,
 Ugorjunk, és tudjuk le a munkát.
 A történetre később visszatérünk,
 Vagyunk együtt annyira jók, hogy
 Feldobjuk egy kicsit. De ahhoz inni kell még.

Tagfelvétel!

UKKÓ (megsemmisülve)
 Legyen, Zeus, ahogy te akard.
 (Papírral a kezében)
 Jelentkezett Hawaii főistene,
 Ku-waha-ilo, az Emberevő.

Az „Emberevő” szóra általános elismerés a társaságban

BACCHUS Emberevő! Na, ez jópofa,
 Halljuk!

UKKÓ Szolga, olvasd!

SZOLGA (rettenetesen hadarva)
 Felesége, Haumea, a Földanya, akit leggyakrabban szakadék képében tisztelnek, máskor azonban emberszerűnek vélték. Erre mutat az is, hogy gyermekei különböző testrészeiből születtek. Első lánya, Namaka-o-ka-hai a melléből, Pele a combjából, a legidősebb fia a Cápaisten koponyájából, a mennydörgés istene a szájából, a villámlás istene izzó szeméből született. A Földanya többi gyermekei az istennő karjából, csuklójából, tenyeréből, kéz- és lábujjaiból születtek meg. A legfiatalabb leány, Hiiaka egy tojásból kelt ki, mint egy kismadár. Őt Pele különösen szerette, ő volt a legkedvesebb húga...

BACCHUS (ásít)
 SZOLGA Jaj istenem. Mi a sztori?
 – A Mennydörgető és a Háború Gyermeke a vallási hagyományok szerint púpos.

VULCANUS Na, ez már jobbacska.

BACCHUS – Most komolyan, kell nekünk egy ilyen a társaságba?
 Nem vagyunk így is túl sokan?
 Itt ülne a rém hosszú nevével,

És a szimbólumairól magyarázna.
 ZEUSZ (rendreutasítón, de rajta is látszik, hogy unja)
 Jól van, Szolga. Milyen nevű isteneik vannak?

SZOLGA – Hiiaka-kapu-ena-ena, azaz a Vörösen Izzó Hegyet Takaró Felhő, az Égő Tabu, Hiiaka-wawahi-lani, azaz a Mennyszaggató Felhőhordozó, más nevén az Égboltot Nagy Esőzéseikért Áttörő Hiiaka, Hiiaka-makole-wawahi-waa, azaz a Tűzszemű Kenutörő, Hiiaka-kaa-lawa-maka, azaz a Gyorsan Felcsillanó Szemű Felhőhordozó, Hiiaka-i-ka-poli-Pele, a Pele Keblét Ölelő, Tűzistennő által óvott Felhőhordozó...

ZEUSZ (megszakítja, nem bírja tovább hallgatni)
 Na nem, nem, gyerekek, ezt így nem lehet csinálni.

Ez komolytalan.
 SZOLGA És ezek még csak az istennők.
 ÁMON (a rangidős hangján)
 En melleztük vagyok.
 Nem kell annyi emberarcú isten.
 Ez elsősorban munka, nem pajtkat gyűjtünk.

Komolyan mondom,
 Ha a tendenciát nézzük,
 Nemsokára valami ács fia ül a helyedre.

ÍZISZ Jól van, papa, üljön meg a helyén,
 Nem kell kényszeresen okoskodni.

ÁMON Nagy szerencséd, hogy nő vagy,
 Mert, istenemre, felképelelek.

ZEUSZ Na jól van, hagyjuk a családi ügyeket.
 (Nagy levegőt vesz)
 Ámon. (Tagolva, mintha hülyének magyarázná)

Attól még, hogy istenek vagyunk,
 Nem jó, ha mindig az istenségünkről beszélünk.

Attól még lehet más témánk is.
 Egy tagfelvételi kérelemből mindig kitűnik,
 Hogy ki a tökök gyerek, s ki az,
 Aki a belterjet hozza az asztalunkhoz.
 Ki gyakorolja a tükör előtt a varázslást.
 Érted?
 Ez itt... hát komolyan.
 Miről tudnánk ezzel beszélgetni?
 Arról, hogyan dönti fel a kenut?
 Itt dedikálná nekünk a parancsolatait.
 Elegem van ezekből az istenbüfék Aranyifjaiból.
 Különben is...
 Hawaii? Hol van az?
 Még az kéne, hogy valami komplexusos isten Ránk szabaduljon,
 Még megpróbálna megtéríteni.
 Ez jó, megtéríteni.
 Te is tudod, hogy a terjeszkedés A szövetség érdeke. Igen, jogokat Vár tőlünk a peremvidék. De az csak rajtunk áll,

Hogy a jogköröket kiüresítjük-e később.
 Alapítunk egy belsőbb asztaltársaságot.
 Legyen nekik a teljes jogú tagság,
 De amint megkapják, ne érjen semmit.
 Ez politika.
 És hát mondom: ez legalább egy: isten,
 És semmi emberi. Legyen egy ilyen is.
 JÓ, de hogy mindenféle lúzert beengedünk...

ZEUSZ

ÁMON Én vagyok a korelnök. Nélkülem nem dönthettek.
Dönteni pedig kell.

Szavaznak, egyhangúan igennel, de nem lelkesen

ZEUSZ (bosszúsan) Következő.
SZOLGA Kaptunk egy kérelmet... szignó nélkül.

Értetlenül néz a társaság

THOR Na, ez is komoly fiú lehet.
SZOLGA – A „magyar mitológia” kifejezés mindazokat a mitológiai képzeteket, lényeket és a világ keletkezésére, felépítésére és működésére vonatkozó elgondolásokat jelenti, melyek egy többnyire egységes mitológia részét képezik.

BACCHUS (egyre részegebb)
AZ, többnyire. Szép firma.
ZEUSZ Hogyhogy nincs aláírva?
KI küldte?

ISTÁR Ez valami közösségi kérelem lesz.
DE édesek, ahogy összetartanak!

ZEUSZ Na most álljon meg a menet.
BELŐLÜNK már akárki hülyét csinálhat?

Thor feláll, odamegy, és ő is olvassa, röhög közben

SZOLGA – A magyar ősvallás lényege valószínűleg a samanizmus, pontos mibenlétével, elemeivel kapcsolatban azonban a tudományos életen belül és azon kívül is rengeteg elmélet és feltételezés létezik, így jelenleg sincs egységes kánonja...

THOR (nem bírja tovább, kikapja a kezéből a papírt, és ő olvassa tovább)

Ezt figyeljétek, a referencialista!

1. A világ szerkezete
2. A felső világ lényei
3. További felső világi lények
4. A középső világ lényei
- 4.1. A tündér
- 4.2. A szépasszony
- 4.3. A boszorkány
- 4.4. A sárkány
- 4.5. A lidérc
5. Az alvilág lényei
- 5.1. Ördög
- 5.2. Kísértetek
- 5.3. Betegségdémonok
- 6.1. A kutya
- 6.2. A szarvas
- 6.3. A ló

ZEUSZ Egyhangú: nem. Már ha ez kérdés.

Körülnéz, egyhangú

Na. Ukkócska. Mi az az... izé ott a lagzitól Húsz mérföldre északra, Hét föld alatt?

UKKÓ Az a Szampó.

ZEUSZ A micsoda?

UKKÓ A Szampó. Ilmarinen jegyajándéka. Azt vitte a nőért.

ZEUSZ És mi az?

UKKÓ Hát nézd, ez összetett. Úgy van kitalálva, Hogy ne nagyon lehessen megfejteni.

ÍZISZ Egy pamutgombolyag az embereknek?

Tudom, ilyenekkel játszik a cicám.

UKKÓ Hát, sarkítva, de igen.

Örülnek neki. Még a lánykérésre hozták,

Louhi beüzemelte hét földréteg alatt, És az Észak azóta működik. Van munka, van kenyér, boldogság. Fény. Északon, tudjátok gyerekkorotokból, Hiszen mindannyian ott voltunk óvodások, A sötétség birodalma élt – most A mennyei boldogság költözött Az elhagyott vidékre.

Tudjátok, dolgozom. (Büszkén)

Ügyes gyerek vagy.

Lehet még csinálni ilyet?

Thor, szerinted?

ILMARINENK ez gyerekjáték. Tudod, megfogja a tömbvasat, Négyyszer edzi, kétszer fojtott lángon, Berovátkolja itt meg itt...

ÉS... (Kajánul) mit szólnátok, Ha nem csinálhatna több ilyet? Máris felizzana a történet.

Juj, de izgi!

Háború lesz!

ZEUSZ (önlegülten, mindenkivel pacsizik)

Na, ismertek! Ki a főnök?

UKKÓ (zavartan) De Zeusz...

BACCHUS Ne törődj, Ukkócska, ne törődj.

Igyál. Szavazás: igen?

Mindenki feltartja a kezét, a rémült Ukkó is, miután körülnéz

ISTÁR És Ukkócska, ki az a szép fiú, Aki a lagzitól délkeletre Nyolc kutyával rohan a füst felé, És az arcán kimondatlan feszültség, Inas lábú és olthatatlan vágú.

Jaj, de gyönyörű fiú az.

UKKÓ Mellékszereplő, Lemminkejnen.

ISTÁR (felsikolt, tapsikol) A szerelem s a háború nagy rajongója.

Szerelem és háború?

Az pont az én profilom!

Hagynád szegényt szenvedni parlagon?

Mit kell róla tudni?

UKKÓ – Azért vittem bele némi csavart.

(Kihúzza magát)

Nőért ment Északra, Louhi belehajtotta egy folyóba,

Meghalt, és az anyja rakta össze.

Hogy mondtad?

ÍZISZ Darabokból, némi varázsigével.

UKKÓ Ne viccelj már. Ezt tőlem loptad.

ÍZISZ (felháborodva) Oziriszomat is én raktam össze.

Ukkó, saját kútfőből már nem is megy?

UKKÓ (elszégyelli magát)

Hát, izé...

ZEUSZ (gyorsan, nyugtató, de határozott hangon)

Jól van, jól van, Ízisz,

Farolj le a témáról,

Lányok, most egy kicsit megengedem a pletykát.

Ízisz átül Istárhoz, pletykálni kezdenek, a szín lassan besötétedik, mindenki részeg, elalszanak. Azért itt van egy kis pletyakezdemény, hogy legyen mit mondaniuk

ISTÁR – Enlil, tudod, Enlil, na képzeld, megerőszakolta a szél istennőjét...

Nem mondom... Ninlilt?

ISTÁR – Na várj, és ami a legjobb, ezért száműztük az alvilágba a kölykeivel együtt, tudod, azért mégiscsak durva.

Na, aztán ott nemzett még három istent,

hogy fiát, a Holdat azok helyettesítsék az égen...

ESKÜVŐ

Jön a vőlegény csapata, az ajtónál kis párbeszéd, a beengedés ritusa. Találós kérdések

- Mellik lábba léptek elüsző, mikor a menyegzős házba léptek?
 - A mellik láb hátu vuót.
 - Ki ütöttö agyon a világnok negyedrészt eccsapásro?
 - Kájin.
 - Ki születött iés nem hótt meg?
 - A Luót feleséggye.
 - Miko vuótak a farkas meg a bárán juó baráccságbó?
 - Miko a Noi bárkájábo vuótak.
 - Miko átt a magas Isten fiéllábon?
 - Miko a számár hátára lépett.
 - Hun vuót a zisten, miko se ezen, se a másvilágon nem vuót miég?
 - A poklokon.
 - Hun vuót a Kirisztus, miko se ezen, se a másvilágon nem vuót?
 - Féll lábbo a számár hátán.
 - Hun varrta meg a Kirisztus a szúrit?
 - Ahun rongyosabb vuót.
 - Temetü zugott, koporsu ment, a halott bent riétt, kive törtint?
 - Juónásse, miko a cethalba vuót.
 - Ki van a zistenni föllebb?
 - A koronájo.
 - A zisten csinyát egy ekit, ki fogta meg elüsző?
 - A harmat.
 - Miko vuót három hiét egy esztendőben?
 - 1777-ben.
- Na, akkó gyűjjenek.

Ilmarinen, Vejnemöjnen és Fiú bejönnek. Ilmarinen mint egy pojáca

FIÚ (papírt vesz elő)

Fölpakoltam négy szarkát a hintóra, elküldtem őket Helsinkibe kiskésért, villáért. Fölszedelőzködtek igen erős szerszámmal, zörgött-morgott a négyszarkás hintó. Répa volt a kereke, szalmaszál a tengelye, nád a rúdja, légy a kocsisa, szúnyog volt a csatlósa. De ezekben nem bizakodhatunk, mert jött 24 éhes disznó, és azok a csudahintót megették. No, a késsel levágtam a disznókat, már csak kenyér kellett. Hát elvittem a malomba 12 mérő búzát egy dióhéjba tömve, a húsokat meg fölraktam egy szekérre. De mire visszaértem, a malom elment egerészni, és elvitte a húst. Az ostoromat leböktem, elmentem a malmot megkeresni, de nem találtam. Mikorra visszaértem, az ostorból fa nőtt, azon meg madarak költöttek. Gondoltam, fölmegeyek, jó a madár levesnek. De az odúba a kezem sehogy se fért bele, hát gondoltam, bedugom a fejemet, de az meg belészorult. Aztán eszembe jutott, hogy az öregapámat egy vászonszekercével együtt temettük, hát elszaladtam a temetőbe, kiszedtem a sírjából a szekercét, és kivágtam magamat a nagy fából. Nagy szerencsétlenségemre a nyakamat is elvágtam, én magam meg fejem nélkül beleestem egy nagy halastóba, s ott annyi halat szedtem a seggembe, hogy gondoltam, elég lesz az péntekre meg szombatra. De arra sza-

ladt egy cigánygyerek, az mind az ölébe rakta, s elszaladt. Hát ahogy kergetem, nekem támad egy goromba kis kutya, de azt meg úgy megdobtam a fejemmel, hogy a seggéből kiesett ez a cédula. Az van erre ráírva, hogy „Sárgarigó kalickába / Vőlegény jár az utcába”. 'Csértessék a Jézus Krisztus.

Két csoport, násznép és a csúfolók. Rigmusok

NÁSZNÉP és CSÚFOLÓK FELESELGETÉSE

- Sárga csikó, selyem nyereg,
- Vőlegényünk derék gyerek.
 - Menyasszonynak melle nincsen,
 - Vőlegénynek foga nincsen.
- Ez az utca kanyarékos,
- A menyasszony takarékos.
 - Ez az utca birkacsapás,
 - Menyasszonyunk jaj de csipás.
- Aki kinéz az ablakon,
- Tarka kutya bassa nyakon.
 - Sárga virág pipitér,
 - Menyasszonyunk ennyit ér.
- Aki minket kinevet,
- Egye meg az egeret.
 - Sárga csikó, réztekenyű,
 - Ne csaholj, te csúcsos fejű.
- Cseréptányér, törj össze,
- Nyálás szádat fogd össze.

A SÖR MONOLÓGJA

A mámor gyermekét, az úrfi komlót Kicsiny korában a hideg földbe tették Mint viperák agyonvert fajzatát, S feledést szórtak sírja fölé is.

Fürge felhő jött, a nevét tudakolta, Kérdezte, mért van száműzetésben, És mit ígér, ha vízzel gondozza, Kioldja varázsos terhét a magra. Nem ígért az mást, mint jókedvet a Felhő alatti tájon – a felhő Megoldotta hát övét, s a magból szép szál, Hajladozó ág kelt ki, s futott a Mellette álló nagy fa csúcsáig.

Múlt egy kevés idő, s a komló A fa csúcsáról körülnezett. Láta: a szántó szélén az árpa, A kút mélyéről a víz kiáltoz:

„Hogy' érjünk egybe, mi földi hármak Egy égi egybe? Mert egymagunkban Szomorú élni: ketten vagy hárman Vígabb volna, nagyszerű volna!”

A fő sörfőző egy tündér lett, Kit Oszmotárnak hívtak, lehajolt, Az árpa érett szemét fölszedte, így tett Hat szem árpához hét fej komlót, És nyolc csöpp vízzel egybeforralta.

Egy álló napig forralta főztjét Félsziget fokán, szigetek partján, Nyírfa edénybe engedte végül.

Várt, és a főzet mégsem erjedt meg.

És a tündér erre egy pálcát Szorított forró öléhez,

Két kézzel húzta magába, fogta,
Csavarta, gyúrta a nyírfapálcát,
S habzó ölének mélyéből aztán
Egy fürge mókus kelt a világra.
Szaladt, szaladt a fürge mókus,
S egy vörösfenyő tetején lába
Lesodort néhány tobozt az üstbe.

De az árpalé nem erjedt ettől.

És Oszmotár most egy tenyérnyi
Forgácsot talált a padlón, fogta,
Dörzsölte combját száraz forgáccsal,
Hogy az megtapadt öle habjától,
S teste tajtékzó részéből aztán
Egy színarany nyest ugrott eléje.

Nyestjét a tündér medvék várába
Küldte a medvék véres nyáláért,
S fordult az állat, s mancsa gödréből
Belecsorgatta azt a nagy üstbe.

De az árpalé nem erjedt, nem, nem.

És Oszmotár most egy fűszálat
Talált a földön, s húsához vette.
Mint ha istenek zenéje volna,
Oly hang eredt a finom vonótól
Oszmotár hamvas húsának húrján,
És a zenére méhecske röppent
Ki a tündérből – aki megkérte,
Hozzon egy messzi szigeten fekvő
Szűznek hajáról nemes virágport.

És a méhecske száz évig szállt az
Unalmas vizek fölött, viharban
És napsütésben, mire talált egy
Lányt, szüzessége utolsó napján,
Épp szüzessége utolsó álma
Pörgött fejében: látszott, a száján
Más mosoly ébredt, és a hajára
Virágpor hullt a véletlen folytán.

Jött a méhecske virágporával,
És beleszórta abba az üstbe.

Mint vihar ébred, most savanyodni
Kezdett a főzet a csöbör mélyén,
És felfutott a csöbör széléig,
Forrongva folyt a földre, akárha
Az egész földet akarná nedve
Uralma alá vonni.

Így jött világra a sör, s a híre
Messzire szállt a szárazföldön
Baromként vizet ivók fülébe,
És az üst *mint trón* várta a népek
Legnemesebbik, szálás fiúit.
És a háborús időket élők
Vadabb háborút éltek meg tőle.
És a békében tengődők már nem
Unták a békét, ha sört ihattak.
És a gyávákat bátorította,
És a bátrakat gyávává tette,
És az ifjakat öreggétette,
Romlott véneket meg fiatallá.
És a kimért nők vadul nevettek,
És a bolondok nemessé lettek,
És a királyok szolgálként csúsztak,
És a koldusok királyként jártak,
Akár aranyból, akár csak fából

Kupa került a nedű köré.
S az esküvőre ízem, tartalmam,
Állagom, színem, *mérgem* előállt:
Mélyen, aranyló hajjaim alatt
Megyívni készül a józan ésszel
Az alkohol.

*A mámor gyermekét, az úrfi komlót
Kicsiny korában a hideg földbe tették
Mint vipérák agyonvert fajzatát,
S feledést szórtak sírja fölé is –*
A bosszúm nem több: a mámor múltán
Szakadjon rátok ólomsúlyával
A mámor alatt feldúlt valóság.

A LÁNY PANASZA

LÁNY

Mért töri homlokomat a menyasszonyi fátyol?
Mért érzem, hogy a selyem nyomot hagy
Bőrömön, s nem akar majd múlni a nyom,
Sose fog már telítődni vérrel a hely,
Hol a szép szabás szorítja?

Koporsóba lépek a konyha szép kövéről.
Itt születtem a szomszéd szobában,
Erre a mennyezetre szállt megannyi lá-
nyos álom,
Itt tanultam meg, hogy a lány: nem utód, csak
Selejt a szárba szökkenő fivérek
Halmai mellett – egy jegelt ígéret,
Amit etetni kell, ha már van – egy utalvány
A család széfjében, amit ha kell, kivesznek,
S egy nap beváltják, ha erős kezekre
Van szüksége a számító családnak.

Nevet sem adtak, és ha adtak is: biankó
Szelvényként visz a férfi, aki elvesz. És beírja
A méhembe saját mohó fáját, amihez kö-
zöm sincs.
És zsírt növelek bőröm alá, hogy az új fiúk-
nak adjam,
És megromlanak a fogaim, hiszen már
Idegen család csontozatára kell a kalcium a
tejből,
És a tekintetemből rájuk száll az a fény,
amit most
Vőlegényként lát ez a dúvad ember,
S elkívánta szememből, hogy utódainak adja.

A kölykeinek ő ad nevet és szekercét,
Mosdatlanok és kócosak lesznek,
Akárcsak ő és összes felmenője,
Lassan elhitetik magukkal,
Hogy szeretik azt, akit tönkretettek,
Úgy, mint anyát és feleséget.
Én meg elhitetem magammal,
Hogy szeretem gyilkosaim,
Én: az időre táguló öl s ereszkedő emlő.

LOUHI

Kicsiny leányom, magad ne vesd a
Sorsnak alá, csak tórd, hogy legyőzhed.
Vess ágyat benne, söpörd ki némán,
És várd a percet, mikor a szárnyad kibont-
hatod.

Legyél erős, hogy lehess erősebb:
Nincs az a férfi, akit nem tör be
Az asszony, hogyha tényleg akarja.
Olyan az összes férfi, mint a medve:
Üvöltve győzi le a fájdalmat,
Kard nélkül indul, ha kell, csatába,
De szörnyen szenved tüskebozótban.

LÁNY Ne hagyj megülni hatalma teljén,
Küldd ásványvízért, küldd vissza újra,
S ha mosolyognál is, fogszorítva
Várd a konyhában, hozass be bármit,
Vitess ki bármit: a szívességek
Hosszú sorából, amit egyenként
Nem tagadhat meg: építsd a börtönt.
Ha nem adott a sors maga szolgát:
Tedd engedelmes szolgává sorsod.
Anyám, anyám, én koporsóba lépek.
Idegen ház vár, egy idegen anyával,
Idegen fogású bögrékhez nyúlok,
Idegen fogású idegen cselédség
Várja, hogy a régi szokások mentén
Legyek úrnőjük. Ha a férjemet megtörni
tudnám,
Majd a cselédek, anyósok, húgok
Ellenszelében találja irányát.

LOUHI Legyél kegyetlen úrnő. Betegség,
Kelés a házuk testén. Halála
Legyél eddigi életüknek,
S hidd el: élni akarnak.
Ne őket: a munkát láncold a házhoz,
Órök rettegés legyen a sorsuk,
Hidd el, ki gyűlöl: szeret gyűlölni,
Egymás közötti témákat majd
Terád cserélik, átkoznak, s ezt te
Úgy hívod: hűség.
Küldd őket messze, ahonnan élve
Nem jutna haza szerető ember:
A gyűlölet majd mind visszahozza!
Süss kenyérükbe követ: harapják,
Csöppentsd a vízbe vérüket: igyák.
Amíg gyűlölnek: áldanak érte,
S ha rabságukban társuk lesz a férjed,
A szeretet és megértés háza épül alád.

LEMMINKEJNEN POHJOLÁBAN

Lemminkejnen megérkezik Pohjolába, ahol véget ért a lagzi. Már a poharakat szedik össze a cselédek

LOUHI Lemminkejnen! Te élsz?
Tuonela folyójából senki sem jöhet ki élve.

LEMMINKEJNEN Élek, Louhi, élek.
Erős anyám van. *(Megmutat valami varratot)*

LOUHI Igen, volt itt. Nagyszerű asszony.
Hát mi járatban, jóképű gyermek?

LEMMINKEJNEN Nem vagyok én gyermek.
Láttam a folyón túlról a füstöt.

LOUHI Láttad, mert volt.
Háborút ígért.

LEMMINKEJNEN Anyám tiltott tőle, de jöttem.
Mit ünnepeltek?

LOUHI Elkéstél. Ha morzsára jöttél,
Akad a konyhán, siess, mert kutyákkal
állsz majd

LEMMINKEJNEN Együtt a sorban.
Nem morzsára jöttem.
Ha már itt vagyok, maga a kenyér kell,
Idősebb lányodat viszem a bal felemre.

LOUHI Van feleséged.
Küllí megfér a jobbomon.

LEMMINKEJNEN Külli megfér a jobbomon.
LOUHI *(látszik, hogy Louhinak imponál Lemminkejnen)*
Szemtelen vagy. De...
Van még egy lányom, a balodra jó lesz a
kisebbik.

LEMMINKEJNEN Nem kell a második tenyér víz,
Az mindig zavaros.
Hol a lány? *(Durván)*

LOUHI Szerinted mit ünnepeltünk?

Lakodalom volt, takarítunk.
Vegyél seprűt a kezedbe, ha már ajándék
nélkül jöttél.

Eladtuk, fiam, elment a lány.
De lásd, fogadlak vendéghez illőn,
Ülj le, egyél, igyál.
És gondolkodj az ajánlaton.

LEMMINKEJNEN Vigyázz, Louhi, kard van nálam.
Sórt! *(Undorodva kiköpi)*
Mi ez? Egy falusi Oszmotár öléből futott
Mókus helyett egy patkány a fára?
Békák rohadnak az alján,
Állott sörrel kínálsz, Louhi?
(Kardot ránt)
És ki ez a féreg?
(Mutat az éppen gyanútlanul besétáló Férjre)

LOUHI *(mérgesen felcsattan)*
Ki hívott ide, összevarrt senki,
Déli Frankenstein, lelketlen kandúr?
Kisebb gondunk is nagyobb a sórnél: a
házibékét

Új szállal kell most újra megvarrnunk.
Koporsót vittek el birtokunkról:
Szébbik leányunk ma reggel meghalt,
Óreg kovácsnak kasába lépett,
És most a déli tanyákat látja
A szánja mellett elsuhanni.
Helye még nem hűlt ki az asztalnál,
Lányos szobáját illata fűti,
És mi tojáshéjon táncolunk némán
És fogszorítva: hogy ne törlesszünk
Egymással szemben a családi
Tragédiáért.
Takarodj, vagy húzd meg magad.

LEMMINKEJNEN *(lazán)*
Azt kérdeztem, ki ez a féreg.

FÉRJ *(Louhi megpróbálja kizsarkolni a férjét, de az most erősnek tűnik, marad)*
Én vagyok az örömapa,
S jól teszed, ha megosztozol
Örömömben, akkor jár sör.
Másként íme: egy tócsa víz *(Egy pocsolját
varázsol)*,

Azt lefetyeld, mint a kutya.

LEMMINKEJNEN Nicsak, nicsak, Északon is
Terem férfi, még ha fiút
Nem is tud nemzeni, és cselédként
Meghúzódik a kemencepadkán.
Urambátyám, nem bántalak,
Itt van ez az aranybika *(Varázsol egy
aranybikát)*,

Takarítson ki helyetted,
Lefetyelje föl a tócsát,
Nehogy orra bukja a szélén.
Aztán, tőlem: megtarthatod. *(Louhinak
akar imponálni, élvezi a szóváltást)*
Itt van ez a szürke farkas *(Varázsol)*,
Látod, jól mutat az arany
A hasában, jaj, a bika
Is lecsúszott. Ez volt a főműved?

LEMMINKEJNEN Nesze, itt egy fehér nyuszi *(Varázsol)*,
Hozzad való. Szaladj, farkas.

FÉRJ Nesze, itt egy majom végül.
Mit beszéllek? Minek még egy?
De ha már megteremtettem,
Fogadd kisebb testvérednek.

LEMMINKEJNEN Nesze, szócséplő, a kardom.
Szóban válaszolsz erre is?

LOUHI *(rémülten)*
Lemminkejnen, eredj a házból,
Kihagyták belőled a lelket,
Amikor összevarrtak a parton?

ÉN ott vagyok minden északi házban,
Oltárképem a megbecsült sarok,
És *főalakként* ott terpeszkedem,
Lakkal vonják be ingatag nyelem,
S az élt *különb* anyaggal tisztogatják,
Mint használom patyolat szemfedője.
Mert *nem* fontos a kéz, amely belendít,
Csak tartozékom – meghosszabbításom,
Hús, gyöngye csont és kétségbeesés.
Mert az élet kényszere csak hazugság
A *javágás* és késztetése mellett.

KÉS
Ez igazságnak is túl egyszerű.
Hát a szépség? Az ihlet? A finomság?

FEJSZE
A fém *tömbként* magában rejti mindet.
A vastag él ezer él keltetője,
S hogy az ezer közül melyik töri meg
Mely esztendő melyik okoskodó vagy
Alázatosabb gyűrűjét a törzsben:
Sorsjáték. Művészet. Van tudománya.
Csak nem váltunk jegyet rá, és nem hívjuk
Művészetnek. Napi valóság.

KÉS
Nekem *az* szép, ahogy hajlik a penge,
És taps fogadja, amint visszaáll,
Szeretem, hogyha anyagomnál többet
Hisznek belém – *s nem* hisznek: gondolkak!
Szeretem a bőr menti flörtöket
És a vér rajzait a karcsú pengén,
Elemelni egymástól gyöngye hártját
S az engedelmes, biborszínű színhúst,
De irtózom elevezni a csontig.
Szeretem, ha szeretnek, s tiszteletre
A gondolat templomaiban vágyom,
Nem pókhálós, koszos sarkok homályán.

FEJSZE
Rokonságunk megcsúfolója lett,
Méltatlan és káros vigéckedés,
Ahogy masnit hord a szent anyagon.
Fordítva gondolom. A fém azért lett
Félisten, mert többet adott a kónél.
A keménység önmagában... ugyan már!
Fát vágni, hogyha kell, faragott kővel
Sem lehetetlen – hisz ön semmit sem
használ

A szentségből: keménység és erő,
És szándék a nyél felől, ennyi ön.
Az én eljárásom a félelem,
Az öné az ostoba rettegés.
Előlem: félreállnak, és csodálnak,
Ön elől: elfutnak, ha emelik.

FEJSZE
Múló csoda a magáé, de engem
Nemzedékeken át sarokba döntve
Tartanak.

KÉS
– Meg is érdemli. Mi az ön
Száz éve ahhoz a tisztavirágnyi
Élethez képest, amit én átélek,
Míg hajszálat hasíthatok hosszában?
Maga sosem tudja meg, hogy milyen
A hatalmak estélyein a zsebben
Lapulni mint királypuccok ügyes
Főszereplője. Önt bizton kiszúri
Az alvinci várkastély félvak óre,
Ön nem dönthet nemzetekről, nem látja,
Milyen, ha a tehetsége lerombol
Egy birodalmat, s szétszéleszti népét –
ÉN ott vagyok minden sorsfordulónál,
Más-más nyéllal s mozdulattal a kézben
Más-más testrészen üthetek sebet,
S a négy égtáj végtelen hőmezőin
Ezer országot forgattam föl addig,
Amíg ön egy sarokban rostokolt,
S öntudatlan népek hajbókjait
Fogadta egy egyszerű konyha mellett.
ÉN tisztaság vagyok.

FEJSZE

KÉS
ÉN meg dísz az unalmas tisztaságon.
Őszinteség vagyok.
KÉS
ÉN meg annak rafinált eszköze.
FEJSZE
ÉN szív vagyok.
KÉS
ÉN a szívet ésszel dobogtatom.
FEJSZE
ÉN hatalmas vagyok.
KÉS
ÉN derekba török hatalmakat.
FEJSZE
Munkámtól lesz fényesebb az erdő.
KÉS
Rajtam megcsillan a fény.
FEJSZE
Nyelem hosszú.
KÉS
Pengém a szívig ér.

LEMMINKEJNEN MONOLÓGJA

Menekülés közben az anyja egy szigetre küldi, ahol meghúzhatja magát. A szigeten rengeteg nő várja, akiket előbb-utóbb megun

Kéjt kerestem a harcban, és a kéjben
Harcot: ez nem a legnagyobb találmány,
Amióta a föld forog. De jó kis
Elv, és megbecsülöm: nem árt ez
Most, hogy töprengés szigetére felé vittek
Vad hullámai széles lmatárnak.

Sziget ez, s mielőtt nyakam kinyújtom:
Már nadrágomat oldja száz kezével
Ötven szűz s mosolyával ötven, embert
Próbáló torok és finom húsú nyelv,
Ötvensornyi vetés, melyet magommal
Nem könnyű telehintenem, ha közben
Eszmét vár a nagyérdemű a kéjről.
Nem megy az. Fogadásom áll: anyámnak
Megígértem, az életem déléig
Maradok, hogy az üldözők haragja
Alábbhagyjon, a háború elüljön,
S pókként mászom elő, ha ezt eluntam.
Ötven nő. Bizonyisten, emberükre letek
Bennem: forgatom őket, és kihajtom
Belőlük, mit a finn világ beléjük
Mért hosszú, igaz és hamis sikolyból.

S közben majd' belepusztulok, ha kardom
Rozsdájára esik tekintetem: nem,
Nem való, hogy a vér ízét feledje
Nyelvem: oly fiatal vagyok! Nem ad már
Semmit az, hogy az itt csinált fiúkat
Csapom földhöz a gyilkolási ösztön
Mind ritkábban előtörő hevében;
Talán gyöngülök.

És a nők: csúnyulnak!
Ötven nő, s ugyanannyi test: erényük
Volt nemrég, na de mára elvirágzott
A javuk, viselősen is köröttem
Rajzanak ki-kifestve, mintha bármi
Kincset tudna akármelyik kirakni
Ezerszer taposott, megunt sarára.
Épp ötven letiport, öreg virág, kik,
Legrosszabb: *szerélemre* hívnak engem,
Pedig már *szenvedés* ez, így nevezném,
Hogyha érdemesíteném szavakra.
Szenvedés. Ivarok dacos viháncá.
Rég letűnt, kreatív idők halotti
Maszkja rálapogatva egy rohadni
Kezdett, mítoszalapra állt jelenre,
És alatta a régi férfiszépség!

Nem, anyám, nekem egy sziget kevés lesz,
Ahogy ötven is: ötven éppen annyi,
Mint egy. Íme, a test, amit tetőled
Kaptam – s íme, a kard, ez itt apámtól
Való: lászon ez is megenyhülő húst!
Füstöt látok az északon világló

Égen: háború van, tudom. Nekem most
Ott lesz jó bizonyítanom.

Elég volt.

Nyisd meg szép öled, Ilmatár: hajózom.

KULLERVÓ-DAL

Kullervó meseszép Savanyú meséjét
Vétek volna kihagyni,
Halljátok futását, Lássátok halálát,
Mert kardot fog ragadni.
Örökös példázat, Ami már nem lázad,
S a szívben fog maradni.

Történt, hogy egy népnek Untamó felmérgezt
Nagy serege halált szánt,
Asszonyt és gyermeket Halálnak küldetett,
S ezzel saját halálát
Bocsátotta vízre, mert hatalmas szíve
Meghagyott egy palántát.

Trónja mellett megnőtt, S Untamó úgy
döntött,
Hogy menjen az erdőbe,
Legyen hát favágó A legény Kullervó,
S később viheti többre,
Jaj, de a nagy gyermek *örültnek tettetett*,
S a fejszéjét eltörte.

Gondolta a király, Járjon hát, ami jár,
Még egy, utolsó próba,
Nem erő, nem is ész, Két finom, szorgos kéz
Kell a kiseddóvóba,
S tizenöt csecsemőt Kullervó beleölt
A hömpölygő folyóba.

Így lett, hogy a rossz vért Eladták bagóért
Ilmarinen házába,
Ahol egy új asszony Diktált a paraszton,
És figyelt a marhára,
Északi nő volt az, A nyelvén nem nőtt gaz,
Kerepelt a szolgákra.

Kullervó hűséggel Pásztorként jár és kel,
Jól vigyáz a nyájára,
S egy nap az ebédjét Kibontja, hogy éhét
Csillapítsa, s megáldja:
*Kő volt a kenyérbe Sütve, és a kőbe
Beletört a bicskájá.*

Ami apjái volt, Egy emléke ez volt,
Puha bőrrel ápolta,
Kullervó zokogott, És bosszút fogadott,
Átkot szórt az asszonyra,
Aztán meg varázslat Fogta meg a nyáját:
S lett farkasok csordája.
Jött az úrnő fejni, Esti dolgát tenni,
S Kullervó már mosolygott,
Mert a marhák aznap Tejet dehogyan adtak:
A szájukban farkasfog
Bújt meg húsrá várva, S az úrnő halála
Kacagtatta Kullervót.
A friss nászra halál, Mit a gazda talál:
Maradt egyetlen holmi,
Kullervó továbbállt, Untamó országát
Indult porig rombolni,
S hát ahogy lovagol, Talán a jég alól
Egy anyókat hall szólni.
„Fordulj meg, Kullervó, Mert terved nem
lesz jó,

Ha a célja a bosszú csak,
Túléltek szüleid Untamó harcait,
S a családod megmaradt.
Mit bosszulsz meg, fiam, Ha magva annyi
van

Csak, hogy forgasd kardodat?”

Kullervó felvidult, És északra fordult,
S hamar föl is kutatta
Jó öreg szüleit, Felnőtt testvéreit,
S bár magát megmutatta,
Untamóra gondolt, Kívánta a harcot,
Nem hiába tanulta.

Adószedőnek állt, Így járta a határt,
S egy tisztáson egy szúzzal
Találkozott, s tetszett Neki az a szerzet
Tele parázssal, tűzzel,
Évődtek a hóban, S ami volt a szóban:
Néma maradt a bűnjel.

A lány elfogadta, Húsában forgatta
Az ifjút, és élvezte,
Elhangzott néhány szó, Fölnézett Kullervó,
És megdermedt egy percre:
Úgy beszélsz, mint anyám, Mire ránéz a lány,
Ki az anyád, kérdezte.

S megtudták: testvérek, Egy töről jött élet
Kettejüké, s gyalázat
Hűl a testek alatt, S fogja meg a havat,
És a szülői házat.
S a húga ott helyben Karddal a kezében
Adta magát halálnak.

Kullervó legénykét Hazavitte éhség,
S anyjának elzokogta,
Mi a hóban történt, Hogy bontottak törvényt
ő, a vágy és a húga.
Nagy gyászában anyja Csak azt tanácsolta,
Menjen a háborúba.

Mint ördög, szinte úgy Vágyta a háborút,
El is indult Kullervó,
S hogy bezárt a porta Mőgötte, *átkozta*
A szüleit, és a szó
Léptében megfogant: *Mindenkije meghalt*,
Holt testükre hullt a hó.

És ahogy tervezte, Untamót legyőzte,
Nagy népét kiirtotta,
Visszament a házba, A szülői házba,
Ott volt minden halottja,
Kiket szava ölt meg, És most következhet
A legnagyobb próba.

Elment a tisztásra, Ahol hűgát látta
Úgy, ahogy egy férfi sem,
Fölülről, alulról, Előlről, hátulról,
Nemesen és selymesen.
Nyomai tettüknek Addigra eltűntek,
Nem volt halvány jele sem.

Mellkasához vette Jó kardját, s megtette,
Mit Untamó nem tett meg
Talán számításból, Tán mert nem volt bátor
Megölni egy gyermeket,
Csak mert utolsó volt, Vagy mert csuda
sors volt,
Mit élnie kellett.

FAVÁGÓK III.

- FAVÁGÓ 1 *ki hallotta vejnemőjnen dalolni?
költőnek tartjuk, de tudjuk-e, miért?*
- FAVÁGÓ 2 *így működik jól az irodalom:
a szerző: él, a műve: semmiség,*
- FAVÁGÓ 1 *szavamra, én egy könyvét sem olvastam,
lett-e klasszikus akármelyik verse?*
- FAVÁGÓ 3 *minek olvasni, hogyha jó – ugyan már!
így működik jól az irodalom,*
- FAVÁGÓ 1 *vejnemőjnen a kantelével alszik,
és azzal kel: de hallottuk dalolni?*
- FAVÁGÓ 4 *minek írjon, ha úgysis jó – ugyan már!
támadási felületet mutasson?*
- FAVÁGÓ 1 *régen volt jó? talán nagy műre készül?
hol van hát az alkotó Vejnemőjnen?*
- FAVÁGÓ 5 *itt van velünk most is: beszélünk róla,
s mint szent dalnokot, félik a favágók.*
- FAVÁGÓ 1 *és hol közöl? kapott-e díjakat?
vagy hogy: költő – csak ezt kell róla tudnunk?*
- FAVÁGÓ 6 *egy szent tehén minek kérődzdön,
ember?*
- adnak tejet helyette gyöngye marhák.
tisztázzuk végre: bizonyított-e bármit
néhány aláírt nyilatkozaton kívül?*
- FAVÁGÓ 7 *velünk van, és ne akarj tőle többet,
így működik jól az irodalom.*

Szünet

- FAVÁGÓ 1 *vágjuk a fát, használhatóbb az erdő,
a bolygóból egyre többet mutat*
- FAVÁGÓ 2 *bátran beszélj: lelakottabb a nyelv
lesz,*
- senkiségedből mind többet mutat,
kiütözköznek a dombok és a völgyek,
a rókalyukak szépecskén kitudódnak*
- FAVÁGÓ 1 *kiütözköznek keléseid a szíven,
szóvicceidbe istenek menekülnek,*
- FAVÁGÓ 1 *egyre világosabb van itt, hol eddig
sötétben jártunk magas fenyők alatt*
- FAVÁGÓ 4 *egyre tisztább a képlet: hogy a
nyelvünk*
- betegsége, a beszéd: elhúzódó,
új nyelv, új reflexek ülnek a zsákban,
és más jellegű túlélőcsomag*
- FAVÁGÓ 5 *a nyelv nem éli túl a hordozóit,
s azok túlélhetik mint állatok,*
- FAVÁGÓ 1 *egyre világosabb lesz, ahogy elfeküdnek
a gőgös fák, tegyük nyakukra lábunk,*
- FAVÁGÓ 6 *szavamra: fenséges, hogy rohadunk,
és nem érezzük megdicsőülésnek,*
- FAVÁGÓ 1 *azt gondoltátok, szebbek és magasabbak
s ti némák: urabbak vagytok nálunk?*
- FAVÁGÓ 7 *egy nap levetjük terhünket, a nyelvet,
s tiszta emberként ásunk neki gödröt.*

Szünet

- FAVÁGÓ 8 *mint úzótt nyúl, úgy menekült az ötlet
vejnemőjnen nagy tudású fejébe
megtépte selymes, nagy bundáját az ötlet
vejnemőjnen nagy tudású fejében
magából forró fészket rakott az ötlet
vejnemőjnen nagy tudású fejében
és számot vetett minden eshetőséggel
az az ötlet vejnemőjnen fejében
nagyszerű volt, sorsszerű volt az ötlet
hogy hozzák el a Szampót Pohjolából
és már látjuk Ilmarinennel, mennek,
és minden eshetőséggel számot
vetettek.*

REAKTOR-INDULÓ

VEJNEMŐJNEN (egy propagandadal tónusán)

Ezer reaktort építs, Karjala!
Hozd el messzi földek uránjait,
Forgasd fel önnön óceánjaid,
Keress bármit, ami hasadni képes,
Bonyolultabb a fánál és a kónél,
Anyagabb anyag az Északi Fénynél,
S ami megfogja, emésztésre bírja
A fogékony magműveleti zónát.

Álljanak rendben fickós izotópok,
Az anyák szüljenek, s mint gaz, a tájat
Verje föl a munkaerő-kínálat,
A reaktor parkolóiban álló
Orosz kamionok fagyott platóin
Sisteregjen munkaképes atom
Ütődni készen, s ne bírjon önmagával:
Ficánkoljon cellákban, szabadon.

Hajtsd el, vidék, a mindig rettegőket,
Kik árvizet és földrengést akarnak
Hogy a természet őket igazolja –
A Természet? Ki tudja nálunk jobban?
Ha akar: üt, és bármi más csak lözöng,
S ha üt, hát üssön: félik-e nálunk jobban,
Ha majd tengerentúli csatornákon
Könnyes szemmel emlékeznek meg rólunk?

Olkiluoto és Loviisa vidékén
Magot vetett a földbe a jövőendő,
És Szampóként berreg a két erőmű.
Gyerünk, finn vér, nem elég ez a kettő!
Így szép példát mutatni, hogy a végzet
Ha üvegház képében jön: az Észak
Fagyos álmából ligetekre ébred,
S fókák helyett narancsot oszt a népnek.

TEHETSÉG-MONOLÓG

*Vejnemőjnen be, a térben Louhi kötőget, gyászol. A háttérben
hangszer. Louhi a daltól álmosodik, és a végén elalszik*

VEJNEMŐJNEN

Meg kéne egyszer ásni az Tehetség
Sírját, és kitudódna, hogy magában,
Bizony, embere nélkül is temethető. Csak
Jönnének libasorban és lehajtott
Fegyencfejjel a krózosok, siker meg
Pénz s hatalom haszonélvezői – és mint
Egy halott uzsorás adósa, akikben
Tisztesség üzemel, kifejtenek a
Zsebükből a Követ, s a sírba dobnák.

A baj az, hogy ez így, naponta így megy,
S a talentumokat gödörbe szórók
Ugyanúgy besöpörnek és fölélnek
Mindent, mint azelőtt – hiszen se kényszer,
Sem illem, na de benti hang se súgja, hogy
Bizonyítsanak újra. Ez, tehetség,
Így lesz egyszeri cím, korán begyűjtött,
Mevolt-jellegű érem, és halálíg
Tart a cím viselése. Mert a címet
Nem kell védeni: megmarad, ha ésszel
Forgatjuk meg a szétrohadt gyümölcsöt
Porcukorban, amit mi most nevezünk
Rutinnak.

Ha a szint adott, a Szikra
Hiányát lehadudjuk, és titokban
Profizmusra cseréljük,
Föl se tűnik a csel, hogy épp a lényeg

Maradt el, s ugyanúgy halott legendák
Lettünk, mint akiken fiús dühünkben
Kértünk számon erőt, dühöt s varázslást,
S szidtuk őket a hosszú életért.
Az ész mindig a szikra elcsalója,

Míg a

Tehetség logikátlan, öntudatlan
Áldás, egyszeri, elmúló kegy – az, ha
Olykor emberi gazdatestbe téved,
Csak véletlen. A zsírpapírba rejtett
Követ sorsszerűen *ki kell* tekerni
Egy nap, várja a nagy gödör, s az újabb
Osztásnál a kölyökpofájú senkik
Még a testmelegeddel együtt érik.

Nálunk nincs középnemzedék. Az ifjak
Pillanatnyi idő alatt levedlett,
Halott linkjei lesznek önmaguknak,
Százezer zseniből ugyanannyi koszlott,
Életunt nagy öreg – hivatkozások
Gyűjteményei.

S mindeközben a nemzedéki irtás
Átfedésben a harcmezővel: itt egy ország,
S nekik lenne a dolguk új erővel
Kardlapozni az életunt Dunántúl
S eszetlen Kelet álmaikat – de mindig
Elporladnak a két erő között, mert
Félni s féltetni kezdenek.

És most Karjala hőseként, akit nem
Ösztönzött sem az ész, sem ösztön arra,
Hogy bármit bizonyítsak: itt vagyok, s le-
Teszem, Louhi, a két kezembe szívem.
Ami rábír: az északibb talentum,
Amit fagy jegel, és nem olvad, és nem
Kell kérdezni okát s a szél irányát,
Meghajlok – kicsi, erre forduló iránytű,
Senkiségem erőt ad, és...

te jó vagy.

Louhi!

Észreveszi, hogy alszik, ha van még északi szolga a színen, az is elaludt

ILMARINEN (beront) Na, mi van, mi van, elaltattad őket?

VEJNEMÖJNEN (kihúzza magát)

Ismersz.

ILMARINEN

Jól van, jól van,

Gyerünk, vigyük a Szampót.

VEJNEMÖJNEN (bizonytalan léptekkel követi)

HÁBORÚ

Hajón zajlik a csata – Louhi madárrá változik, így harcol Vejnemöjnenékkal – Lemminkejnen csatlakozott hozzájuk – Vejnemöjnenék győznek – a Szampó a vízbe esik

JELENET A CSATA ALATT

Két, a hadihajó motorházában dolgozó hajószerelő. Jari és Kimi. Az alaphelyzet: folyik a tengeri csata, miközben ők odalent várják a végét. Fogalmuk sincs a fönt zajló eseményekről. Csatahangok odafentről, miközben ők teljes békében társalognak

JARI (emelkedetten) Kimi, kérem, húzza be a doppeldeckert.
„A nemzet elvárja, hogy minden ember teljesítse a kötelességét.” (Az emblemikus idézetet parodizálja)

KIMI

Jössz nekem itt ezzel szöveggel, amikor

JARI

nem találom a kulcsot.

Ha nem találod, úgy is jó. Föl is mehatsz HOZZÁJUK, adjanak le egyet.

KIMI

Kulcs. Ezeknek. Azt se tudják, melyik oldalán kell megfogni. Bezzeg a kard! Képzeld, Jari, a múltkor az egyik csata után találtam egyet a fedélközben.

JARI

Kardot? És milyen volt?

KIMI

Olyan, nem is tudom. Semmi értelme.

Egy szöveget nem lehetne vele beverni.

De megemelted? Nehéz?

JARI

Hát, nem tudom, tényleg. Olyan... kard.

KIMI

Nem könnyű, nem nehéz. Nem is éles.

Inkább tompa. Vagy nem tudom.

JARI

Na, megtaláltad végre? (Mármint a doppeldeckert) Megéheztem.

KIMI

Megvan, megvan. Mennyire húzzam?

JARI

Hát úgy négyre. Elég erősen lónek.

Lehet ötre is.

KIMI (lelkesen)

Ja, elkezdtek már? Ez már az?

(Bámészködik az ablakon) Jössz nézni?

JARI

Hagyd már a fenébe, gyere inkább enni.

KIMI

Mi az?

JARI

Szardínia.

KIMI

Milyen?

JARI

Sima. A fentiekől kaptam. Van kenyér is.

Vágjál.

Esznek. Közben még nagyobb harci zajok

KIMI (a zajra)

Jól belekezdtek. Szerinted?

JARI

Fene tudja, győzünk. Múltkor nem jött be, de tartom magam hozzá.

KIMI

Nem jó lenni katonának. Ez, hogy „nem győzünk”, náluk... egész mást jelent.

JARI

Az legyen az ő bajuk. Nekünk: szakmánk van.

KIMI

Erről a mostaniról tudsz valamit?

JARI

A káplár azt mondta, Észak meg Dél.

JARI

Nem tudom. Nem olvasok újságot.

Nem érdekel a politika. Azt nem mondta, melyik oldalon vagyunk?

KIMI

Hát ha tényleg ez a felállás, akkor elég kinézni az ablakon. (Föláll, kinéz) Kérlek alássan, a déliekkel vagyunk, ezek északról jönnek.

JARI

Annyira azért nem fontos, hogy fölállj az asztaltól.

KIMI

Engem érdekel.

Esznek

Hú, apám, a múltkori nem volt semmi.

Lehozták az admirálist. Nagyon finom ember volt.

JARI

Ide?!

KIMI

Igen, de meg volt halva.

JARI

Értem, akkor vesztettetek.

KIMI

Dehogy! Győztünk. Mindenki erről beszélt. Az angolokkal voltam, velünk szemben a spanyol meg a francia flotta. Vagy nem tudom, ez a három volt, az biztos, és kettőt győztünk le egyszerre.

És mégis kilőtték az admirálist?

JARI

A legvégén.

KIMI

Mért nem dobták a vízbe?

JARI

Végrendelet.

JARI

Hihetetlen. Az urak! (Nagy zaj, hirtelen kiált) Vigyázz, megy a kunsztrfrász! Balra, negyvennel!

KIMI (odaugrik, valamit sietve szerel, visszatül)

Ötvenöt.

JARI Az igen, akkor ezek tényleg bekezdtek.
 KIMI Na de érted, egy hét múlva hajóztunk be a csata után, és lehozták az öreget, hogy tartósítsam valahogy.
 JARI Mibe tettétek?
 KIMI A brandybe.
 JARI Brandybe. Az nem elég egy hétre.
 KIMI Főleg annyi, amennyit hagytunk...
 JARI Ez jó, rájáratok, mi?
 KIMI Ismersz, Kulliékkal voltam.
 JARI És?
 KIMI Viccelsz? Kitüntettek. Most hajtsanak el? Háborúban? Nem hülyék ezek.
 JARI (*befejezte, most ő áll az ablakhoz*)
 KIMI Figyelj már, valami fekete nő...
 JARI Mi van?
 JARI Madárrá változott, és csipeget a fedélzeten. Ömlik a vér.
 KIMI (*odarohan, lelkes, mint egy katasztrófaturista*)
 Ne már. Engedj. Öregem!

Visszaülnek

JARI Tudod, mit hozunk? Ott a bal tatnál.
 KIMI Az a letakart valami?
 JARI Az. Tudod, mi?
 KIMI Kérdeztem, de nem tudják.
 JARI (*bennfentesen*) Na, ezért vannak a kapcsolatok.
 KIMI Mesélj, mesélj.
 JARI Az egyik főnök lejött tegnap korán, elszívunk egy cigit, dumáltunk. Fiatal fiú, Lemminkejen a neve, jó gyerek, nem nagyképű. Most csatlakozott hozzánk, nem semmi a gyerek, ide is karddal jött. Na, és azt mondta, valami világmegváltó gépet lopunk el, ezek szerint az... (*Gondolkodik*) északiaktól, és azzal menekülünk.
 KIMI Világmegváltó? (*Egy nagy robbanás után az ablakhoz rohan, de nem lát semmit, csalódottan visszaül*) Világmegváltó. Az érdekes.
 JARI Maradt még kaja.
 KIMI Nem kell, jóllaktam.
 JARI A múltkor huszonhetes kötelékben voltunk.
 KIMI Nem semmi. De ez most több, nem?
 JARI Valamivel. Tripla töltéssel jöttek, csak úgy szuszogott a fukszleisztung.
 KIMI Hányszor bikáztad?
 JARI Hatszor.
 KIMI Hatszor, ember? Az tényleg nem lehetett semmi.
 JARI Nem is volt. Na, jöttek a triplák, a kötözőben találták meg a kormányt. Jöttek le, pánikoltak, mi legyen. Mondom nekik, nyugodjanak meg, letörlöm a bicskám a kenyérben, töltök kicsi brandyt, nem kell úgy kapkodni.
 KIMI Ja, mit kell ugrálni minden belövésnél.
 JARI Láttad volna az arcukat. Ígértek prémiumot, mindent, ember. Még rágyújtottam egyet.
 KIMI Ez az, szokják csak, nem vagy te taxis.
 JARI Nem igaz? Na, aztán megmutattam, hogy kell frájolni az alsó lapátot, öregem, ha láttad volna, hogy hálálkodnak. Mondom nekik, na akkor mehetek vissza kajálni, csak az istenit, hagyjanak már békében.
 KIMI Laza voltál.
 JARI Nem jó, ha elkanászodnak. De nincs vége. Erre látom itt, megy a nyomás, mint az ál-

lat, köptem egyet, mondom, ezek amatőrök. Lementem hozzájuk, hát látom, nem azt húzták, hanem a sternküblit. Naná, hogy megy a nyomás, jó, hogy nem robbant fel az egész.
 KIMI Idióták.
 JARI Megfogtam, kérdezem, na merre. Mondják, haza, haza. Volt, amelyik bőgött, gyereke van, asszony van, haza akar menni. Katonák!
 JARI Mondom, hát honnan az anyámból tudjam, az egyik erre lakik, a másik arra, érted. Kérdezem, oké, akkor a föld felé? Bólogatnak. Na, úgy megrántottam a lapátot, érted, majdnem befordult a linnspirálig a hajó. Ezek röpülnek a másik oldalra. Közben persze ment a csata odafent, nagy gőzt csinált a gyomorba a stukk, alig láttak. Kérdezem, akkor mihez értetek, bar-mok, ha a csatát is nekem kell megcsinálnom. Aztán megint jött ez a család-gyerek-szöveg.
 KIMI Ezek védik a hazát.
 JARI De amikor kiértünk, akkor már nagy volt a szájuk, úgy bócskódtak a csehóban, meg se hívtak semmire.

Az eddigi legnagyobb robaj, egyszerre ugranak az ablakhoz

JARI Beleesett.
 KIMI Kicsoda?
 JARI Nem kicsoda, micsoda! Az az izé. A világmegváltó izé.
 KIMI Az ott az?
 JARI Ja. De várj csak? Azt hiszem, győztünk.
 KIMI Aha, tényleg. A nőmadár is menekül, néz-zed! Ja, akkor tényleg a déliekkel vagyunk.
 JARI Derék munka, húzhatjuk a strigulát.
 KIMI Nem mintha nem lenne mindegy, mit intéztek odafent.
 JARI Hát, azért jó dolog. Hiúság. Mit mondjak, nem lesz ettől jobb a világ, de azért mégis.
 KIMI Szép dolog.
 KIMI Mégis kérek még kaját.

Visszaülnek

JARI Jaj, az önelégült képük, ha behajóznak.
 KIMI Üröm az örömben. Én is utálok. És közben, érted, itt kettővel többet csavarok, ott hárommal kevesebbet, aztán megnézhetik a tudományukat.
 JARI Ja, amikor veszünk, *valahol* sokkal jobb. Tisztelettel beszélnek velünk, kitöltjük az új papírokat.

Hallgatnak

Na mindegy, hát most ez van. Egyébként na? Megmondtam, hogy győzünk.

SZAMPÓ MONOLÓGJA A VÍZBE ESÉS UTÁN

*Ejtettek engem világnagy vízbe,
 Láttam, sirtak a hajón maradtak,
 Láttam, örültek azok a parton,
 Akik kifogtak ezer darabnak,
 Hazavittek, hátrafordultak,
 S látták a vízen a gombafelhőt.*

Játszottak értem veszendő vassal,

Jól szórakoztam, s akik meghaltak,
Mellém ültek a világon túlról a
Háború fölé benyúló ágra.
Beszélgettem a friss halottakkal,
S megilletődve bemutatkoztak.

Szolgáltak engem, akik adódtak,
S akik adódtak, szépek voltak,
Szívem szerint most összeadnám
A Földön éltek számát, hogy tudjam,
Mennyi hívem volt, és mennyi hullt el
Teljesületlen, vad szerelemmel.

Hajóra tettek, és kihajóztak.
És vasra vertek mint hadizsákmányt,
Szárnyat bontott az Északi Asszony,
És a hajóra vetette árnyát,
És nyikorgott az erdő alattam,
Amit hajóvá szögeltek össze.

Kémleltek, kutattak, megmértek engem,
Mért is képzeltek megmérhetőnek?
Mért nem voltam jó Titoknak – másnak,
Mint kézre álló tárgy egy újabb,
Már fékevesztett háborúzásnak?
Mért nem csodálták tarka tetőmet?

De nem fedtem fel, hogy ki vagyok,
Ügyes voltam, ültem a számon,
Titokként estem ezer darabra,
És ha fölfedem magam: csak akkor,
Ha majd egyedül úszom a vízen,
Valami ember utáni tájon.

AZ UTOLSÓ JEGESMEDVE

Szép bundájú, nemes fajú, de gyáva
Senki volt, ne sirassuk őt. A döntés
Az övé – minekünk elég, mit ebből
Nyerhetünk, a tapasztalat: *ne higgyük*
Hűségeseznek a szobraink, nagy úr az éhség.
Kívánjunk neki jó utat, s olyan világot,
Amit érdemesebb lehet becsülni.
Néprajzunk vele terhesebb ezentúl,
Erős szív s avatott kezű szakértő
Kell, hogy őt kikaparjuk és kiirtsuk
Túl naiv mitológiánkból. Ennél
Több dolgunk sose lesz az ő ügyében.
Hosszú, áldozatos, hites törődést
Köpött szembe – mi emberek vagyunk, s ezt
Lenyeljük komoran. Ne vesztegessünk
Több szót arra, hogy elfutott a végső
Jegesmedve: csak állni fogszorítva,
Kalapot nem emelni rá. *Leírtuk.*
Fajtánk címere útra vált belőlünk,
S nem biztos, hogy a fajta nem lesz eztán
Jobb – mint egymaga árulónk, a címer.

VEJNEMŐJNEN ÉS A NAP

Kék fény van, mivel hajnalban zajlik a beszélgetés. Egyre világosodik, a dialóg végére fölkel a Nap, és vakít

VEJNEMŐJNEN Üdvözlég, Nap, maradj telt sugarú.
Tartson legszebb isteneink között
Ritkás felhő és nagy esési szög!

NAP Szervusz, ember. Maradj provinciális,
Jobbról valahányadik bolygóm magáról
Sokat gondoló adófizetője.

VEJNEMŐJNEN Azért jöttem hajnalban, hogy szemzedbe
Merjek nézni, s a fényed ne sodorjon

NAP A feltétlen csodálat mezejére.
Nocsak. Úgy gondolod: derék, kozmikus
aktus,

VEJNEMŐJNEN Ha megszólítasz. Sokat képzelsz magadról.
Férfi a férfival. Ezt képzelem.
Beszélgessünk.

NAP Miről beszélgessünk?
Nyolc perc szünet telik el minden
Megszólalásunk közt, viszont nekem van
Gondolkodni időm, és ráadásul
Okosabb vagyok, tapasztaltabb is nálad.
Ezt nevezed te párbeszédnek?

VEJNEMŐJNEN (egyre idegesebb, nemsokára eltér a tervezett beszélgetéstől)

NAP Csodálni jöttem, de te sértegetsz.
Nem csodálni jöttél, hiszen te mondtad:
Férfi a férfival.

VEJNEMŐJNEN Igazad van. Viszont rossz pályán vagy.
Mert én hajlok le hozzád.
Én vagyok okosabb.

NAP (nevet)

VEJNEMŐJNEN Te vagy az okosabb?
És időtlenebb, napocskám.
Időtlenebb. Az. Félrefordulok,
És mire visszanezdek: te nem vagy.
Látni fogom kisülő kertjeid,
Látni fogom tavaid medrében
A csónakázók leejtett brilleit,
S ha összehúszom szemeim,
Látom halvány rajzaidat a tájon:
Itt egy város, ott egy völgyhíd bozóttal
Benőtt íve, ott egy Nagy Fal – „*az úrból*
Is látható!” –, ej, büszke vagy rá, de mire
Másodjára odanézek, bizony már
Jég vagy tűz fedi – fene tudja,
Ezeket te kutatod.

VEJNEMŐJNEN Én kutatom. És én tudom. Te mit tudsz?
NAP Hogy nem lehetsz nálam időtlenebb,
Ha neked én vagyok, akit örökök
Látsz.

VEJNEMŐJNEN Egyszerű vagy.

NAP A tétel egyszerű.
Pedig egész sor feslett ingyenélő
Tartasz soraid közt, hogy elkaparják
Az állítást. Nehéz a fátumon csak úgy
Kifogni azzal, hogy mindent összeírtok,
S könyvtárak mint valami sajátlag
Ácsolt csillag, próbálkozik velem
A fény színpadán feleselni.

VEJNEMŐJNEN Éppen azért lehetek én időtlenebb,
Mert hangyányi életemben fejlődöm,
És kutatok, és rájövök magamra.
Nagyszerű. Csináld.

NAP És arra, hogy neked sincs írva több.
VEJNEMŐJNEN Drágaságom, többet fordul a fényem
NAP A Földedtől idáig, mint amennyi
Lépést lépett a fajtád bármikor.
VEJNEMŐJNEN És mi a te papíron mérhető
Élethosszod az én pár ezer évemhez?
NAP Ahogy látom, ezt sem töltöd ki ésszel,
VEJNEMŐJNEN Sokat fecsegsz. Nem drága az idő?
NAP Íme, az első következtelen válasz.
Ideges vagy?
NAP Dehogy, csak aggódom érted.
Megy az idő.

VEJNEMŐJNEN Nos, mi a te papíron mérhető
Élethosszod az én pár ezer évemhez?
Néhány napkitörés töri unalmaid,
Néhány kamikáze ösztönű meteor,
De ennyi. A legfőbb szórakozásod
Én vagyok. Én nem lennék arra büszke,
Hogy a hangyák élete éltesse.

NAP Nem éltetsz, szemtelen.
 VEJNEMŐJNEN Nem, persze. De nélkülem csak a jobbról
 Valahányadik galaxis provinciális
 Kis csillaga volnál, le se szarnának.
 Velem kérkedhetsz a csillagközi
 Estélyeken, s a Földről úgy beszélsz, mint
 Egy nádor a véletlenül örökölt
 Mintagazdaságról. Te vagy pofátlan.
 NAP Megállj, mindjárt bontom sugaraim,
 Napszél indul a hosszú hómezőkre,
 S tiszteletet tanulsz.
 VEJNEMŐJNEN Napszél? Várj csak! Egy kattintás nekem.
 Egyszerű fizika. Bemértünk.
 Tudjuk, mikor fúvódsz fel mint vörös
 Óriás, és tudjuk, mikor s miért
 Leszel fehér törpe mint a galaxis
 Szánalmas kis bohóca. Ezt is elmondjam?
 NAP Ha van ennyi idő, felőlem mondhatod!
 De tudnod kell, addigra a Föld akár
 Egy széndarab, esik vissza ölembe,
 És mindened: a művészet, amit időtlen
 Szószékekre tervezett a hiúság,
 A széndarab anyagtalan, tehát nem
 Kimutatható részeként csapódik
 A vörös óriásba – a költők s a
 Bukfencező színészek, a dalokkal
 Slágerlistákon ülő kis sztárocskák,
 Hadvezérek és filozófusok,
 Keramikusok, kirakatrendezők
 Addigra elhagyott sírjával együtt.
 VEJNEMŐJNEN Tudom. Beszéljünk inkább
 A te hiúságodról. Én diktálok.
 NAP Kinek diktálsz? Várj csak nyolc percet, ember,
 Küldök valamit.
 VEJNEMŐJNEN Mire ez mind bekövetkezik,
 Te már átéled a kínos helyzetet,
 A csillagközi bál örök aranyifja
 Magyarázkodni fog.
 NAP (fölnyenes akar lenni, de látszik, hogy erőltetett)
 Igaz, nem jó, ha elterjed a többi
 Csillag között, hogy engedetlen
 Szolgákra fecsérlem a fényemet.
 De majd rendet teszek, megtizedelve
 Járulsz elé, s maradékos versengve
 Imád. Úri társaságban kell a tekintély.
 VEJNEMŐJNEN Várj száz évet és nyolc percet, mert én is
 Küldök valamit. Kiütöm kezedből
 A kaviáros szendvicset, napocska.
 Egyet köpök, s elpusztítom a földet,
 És megkérdi tőled a társaság,
 Hová tetted nagyszerű fiaid.
 Ki istenít másnaptól? Te csillag,
 Az én jobbról valahányadik istenem!

Fölkel a Nap

ZÁRLAT

SZAUNA

Tessék, a végtelen víz.
 Nem, nem hiszem, hogy kőbe vésett
 Vágyuk lett volna, elérték mégis.
 Amit könnyűnek tudtak a régi rendben,
 Levegősnek, kiszámítottnak,
 A felszínen meg csak az jelenhet.

– A nehéz

Dolgok alattam kezdik harcukat
 A mindent felélő tengeri sóval
 S a vízoszloppal, ami hosszabbodik.

Apály s dagály: már lényegtelen játék,
 A Hold is unja, nem fordíthatja mégsem
 Másfele arcát, fogy, telik, és ciklusához
 Nem igazodnak nőstények sejtjei.

Lehet-e tájnak nevezni ezt a... helyszínt,
 Ahol csak a könnyű dolgok maradtak?

Piros, kék, zöld, sárga színekkel
 Gyermeki plasztikjátékok lebegnek
 Milliós szám áramlatokra ülve,
 Tesznek egy kört a bolygón, de közben
 Semmi se változik.

Fahasábok... azok is itt csacsognak
 Magukon a mélyben rekedt fejszék nyomával,
 Emlékezetükben férfierő.

Ez a kettő: a játék s a keménység
 Képei úsznak – mint a Föld
 Teljes hagyománya, de mint a Föld
 Egyetlen képisége is, magán, a Földön...

... és én, a Szauna, mint egy halott faj
 Fekete Doboza.

Bennem a Gondolat,
 Hogy minden tárgy, cél s építmény közül
 Én voltam a Legeslegfontosabb.

A falamba ivódott képletekből
 Történeteket rakok ki magamban,
 Eljátszatok anyagtalan szerelmet,
 Ha kell, hozzá isteneket teremtek,
 Nem terhel gőz, se szén –

s a bolygó
 Egyetlen szárazon maradt terében
 Viszonyrendszereket szikráztatok.
 Ha túlhevülök, lehülök nemesen,
 S magamba nézek: *semmi* sem hiányzik.

Ami fontos: *ugyanígy* ölelem.